45ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 165 Կ. ՊՈԼԻՍ 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 3 ՇԱՊԱՆ 1319 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1317 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50
Գաւառներու համար	108 ղր.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افكار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائرهٔ خصوصه

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՉԱՆԿ

Թէեւ ժամանակէ մը ի վեր հեռագիրները կ'իմացնէին թէ Լի-Հունկ-Չանկ ծանրապէս հիւանդացած է, և բժիշկներն ալ յուսահատ կը գտնեն իր վիճակը, բայց Եւրոպիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ միշտ սկեպտիկօրէն կը հաւատային այդ լուրին։ Արդարեւ այն օրէ ի վեր ուր Լի-Հունկ-Չանկ սկսած էր մեծ դեր մը ունենալ Չինաստանի արտաքին քաղաքականութեան մէջ, մերթ հիւանդ կ'ըլլար՝ մերթ մահամերձ, և մի քանի օր վերջն ալ կայտառ երիտասարդի մը նման։

Անկէց կրնայ հասկցուիլ թէ մեծանուն քաղաքագէտը չատ անգամ ինքզինքը դիւանագիտական հիւանդութեան կ'ենթարկէր...։ Երբ Եւրոպիոյ, Բէքինի ներկայացուցիչները ճնշումներ կը բանեցնէին մայր կայսրուհւոյն դէմ, օրինակի համար, երբ Պօքսըրներու շարժումներուն առթիւ, Մարէշալ Վալտէրսէ չինական բարձր պաշտօնեաները պատժել կ'ուզէր, Լի-Հունկ-Չանկ իսկոյն հիւանդ կ'ըլլար, և չէր կրնար բանակցութեան մտնել։ Բայց երբ դեսպանները մեղմացնէին իրենց պահանջները, բոլոր տկարութիւնները անհետացած կ'ըլլային. մ'՚ն, ինչ բախտ...։

Այս անգամ, դժբաղդաբար, հեռագիրները կը հաստատեն ծերունի դիւանագէտին մահը. Լի մեռած է արդարեւ Բէքինի մէջ անցեալ հինգշաբթի առաւօտեան ժամը 11ի միջոցներուն։

Չինաստանի համար, Լիի մահը անդարմանելի կորուստ մ'է, մինչ իսկ պատերազմի մը դաշն և սոսկալի պարտութենէն աւելի ծանր։ Չինաստանի քաղաքագէտներուն մէջ միայն Լի-Հունկ-Չանկ մասնաւորապէս եղած էր իր արեւմտեան քաղաքականութեան նկատմամբ ունեցած բարձր ըմբռնումովը. ինքը չէր սիրեր Եւրոպացիները, բայց կը մտածէր թէ Չինաստանը Եւրոպիոյ պէտք ունի, մինչեւ որ այս վերջինին քաղաքակրթական բոլոր դաղտնիքներն ծանօթ ըլլան Չինացիներու։ Այդպէս պէտք է ըմբռնենք Լիի Եւրոպացիներու դէմ ցուցած ընդունելութեան պայմաններն և ոգին։

Լի-Հունկ-Չանկ արեւմտեան տէրութեանց շարքին մէջ ամենէ աւելի Ռուսիան կը յարգէր։ Ասոր պատճառը ուրիշ բան չէր եթէ ոչ Ռուսիոյ Չինաստանի համար հզօր և մերձակայ երկիր մը ըլլալը։ Ինք՝ թէեւ անգղիական մամուլին բամբիչ նայելով, չինական չահերն մինչ իսկ Ռուսականներուն զոհել կը ցուցնէր, իրականին մէջ մոլեռանդ Չինաստանցի մ'էր։ Արդարեւ Մանչուրիոյ դաշնագրութեան նկատմամբ բռնած ընթացքը, մանաւանդ զայն վաւերացնելու խնդիրը անորոշ կերպով երկարցնելը, կ'ապացուցանեն թէ Լի-Հունկ-Չանկի Ռուսիոյ հանդէպ ալ բռնած ընթացքը պարզապէս խորամանկ ձեւակերպութիւն մըն է։

Ծնեալ 1822ին Վայհէնկ և կամ Չինկ կոչուած գիւղի մը մէջ. մատաղ հասակին մէջ կորսնցուցած էր իր հայրը որ փայտահար մ'էր։ Շատ չանցաւ իր մայրը ամուսնացաւ Լի կոչուած դրագէտի մը հետ որ որդեգրեց մանկամարդ փոքրիկ Հունկը։

1853ին Թայբինկներու չփոթութիւններու միջոցին է որ Լի-Հունկ-Չանկ սկսած է քաղաքական դեր մը ունենալ Չինաստանի մէջ։ Մինչդեռ տեղային զինուորները ջանքերն անօգուտ մնացած էին Թայբինկներու պարագլուխն եղող Մօվանկի խումբերուն դէմ, Լի կամաւորներէ բաղկացող բանակ մը կազմեց, որ հակառակ իր փոքր ըլլալուն կրցաւ սակայն դիմադրել ըմբոստներուն։ Շատ չանցաւ Եւրոպացի զինուորներ օգնութեան հասան Լի-Հունկ-Չանկի, և մինչեւ անգլիացի զօրավար Կօրտօն՝ Չինաստանի հիւսիսային գաւառներու մէջ կը գործէր, միւս կողմէ ֆրանքօ-չինական փոքրիկ բանակը Բրօթէ և Թարտիֆի հրամանատարութեամբ կ'արգիլէր Թայբինկներու յառաջխաղացումը։ Կորտոնի՝ Սու-Չէուի կորողական յաղթանակէն և Մօ-Վանկի սպաննումէն վերջը, Մանչու կայսերական գերդաստանը Լին՝ Քիանկ գաւառներու ընդհանուր կառավարիչ անուանեց։ 1870ին երբ Լի՝ Բէ-Չիլի գաւառին ընդհանուր փոխարքայ անուանուեցաւ, ուզեց վերակազմել Չինական կայսրութեան ցամաքային և ծովային ուժերն։ Այս նպատակաւ կանոնաւոր բանակ մը ստեղծեց և զօրացուց բոլոր ռազմագիտական դիրքերը. Թիէն-Ձինի նաւահանգիստը հիմնեց և թնթանօթներ գնեց Եւրոպայէն, վերջապէս Բօր-Արթիւրը և Վէյ-Հէյ-Վէյ պատերազմական նաւահանգիստները վերածեց։

Լի ի վաղուց հասկցած էր թէ օր մը չէ օրմը արեւմտեան ազգերը դէպ ի Չինաստան պիտի դիմէին, և կ'ուզէր նախ Ճափոնը ջախջախել, որ ունեցած յառաջդիմութիւններովը Չինաստանի ամենէն մօտ Եւրոպացին կը համարուէր։ Չին և Ճափոնական առաջին պատերազմը սկսաւ 1871ին, Չին յաղթուեցաւ և Լի-Հունկ-Չանկ ստորագրեց հաշտութեան պայմանագիրը։

Այս պարտութիւնը յուսահատեցուց սակայն կորովալից Լին՝ որ 1884ին արտաքին գործոց նախարարութիւնը ստանձնեց։ Ահա այդ վայրկեանէն ի վեր Լի՝ Չինաստանի բոլոր գործերը ձեռք առաւ, կայսրուհին առանց իր գաղափարը չօշափելու բան մը չէր ըներ։

Չին և Ճափոնական երկրորդ պատերազմի միջոցին, Լի տեսնելով որ չինական զինուորները կը յաղթուին, ու ետ է պատասխանատուութիւն չստանձնելու համար, հրաժարեցաւ ընդհանուր հրամանատարութենէ, բայց ինքը բանակցեցաւ Ճափոնի հետ և ստորագրեց Սիմօնազաքիի հաշտութեան պայմանագիրը։ Այդ միջոցէն սկսեալ Լիի հակառակորդ խումբ մը սկսաւ կազմուիլ կայսերական շրջանակներու մէջ։ Արդարեւ բարձր պաշտօնատարներու մեծամասնութիւնը սկսած էր համոզել կայսրուհին թէ, Լի գրեթէ եւրոպականացած է, և Չինական չահերը կը զոհէ եւրոպականներուն համար։

Լի-Հունկ-Չանկի հակառակորդները աւելի ազատութիւն գտան երբ ծերունի դիւանագէտը որոշեց ճամբորդութիւն մը ընել դէպի Եւրոպա։ 1896ին էր որ Բէ Չիլիի փոխարքան այցելեց եւրոպական մեծ մայրաքաղաքները։ Իսկոյն դիւանագիտական շրջանակները և բոլոր Եւրոպացիք կարծեցին թէ այլեւս Չինաստան պիտի բացուի ընդհանուր աշխարհի արուեստներուն և վաճառականութեան առջեւ։ Գերմանացիք մանաւանդ համակրական մեծ ցոյցեր ըրին Լիի և արքայական պատիւներով ընդունեցին զայն։ Անգլիացիք ալ չատ ետ չի մնացին, և միջազգային մամուլը այլ եւս բառ չի գտաւ ի վեր հանելու Չինացի դիւանագէտին հանճարն ու կորովը։ Բայց Լիի վերադարձին հասկցուեցաւ որ այս բոլոր յոյսերն ստահակ ... էին։ Բէքինի պահպանողական տարրը չատ զօրացած էր Լիի վերադարձին, այս անգամ Լի չատ պաղ ընդունելութիւն գտաւ խորամանկ կայսրուհիին մօտ։

Լի հեռու մնաց հանրային գործերէն, որքան որ եւրոպական տէրութիւններն առանձին կը գործէին Բէքինի կառավարութեան դէմ։ Ռուսները, Գերմանները, Ֆրանսացիները, Պելճիքացիներ մինչեւ իսկ հազար տեսակ երկաթուղւոյ հանքային և առեւտրական առանձնաշնորհումներ կ'ստանային պարբերաբար։ Ռուսիա և Անգլիա Մանչուրիոյ մասին, Անգլիա և Գերմանիա Եանկ-Չէ-Քեանկի գաւառներու մասին առանց Չինաստանի իմացընելու պայմանագրեր կը կնքէին իրարու հետ։ Ֆրանսացիներն ալ Անամի մերձակայ չինական գաւառներու մէջ փայլուն առեւտրային ապագայ մը կը փնտռէին։

Այս ամէն ձեռնարկներուն դէմ խնամակալ կայսրուհիին կառավարութիւնը անտարբեր և կամ անկարող մնացած էր։ Բայց երբ Պօքսըրներու չփոթութեանց տեղի տուած աղէտալից վիճակը ստիպեց եւրոպական կառավարութիւնները բանակներ ղրկելու, կայսրուհին աճապարեց կանչելու ծերունի դիւանագէտը Լին որ մեկէ աւելի պարագաներու մէջ ի դերեւ հանած էր Եւրոպացիներուն ծրագրերը։ Երեւակայելու է թէ Լի ո՞ր աստիճան քաղաքագիտական հանճար մը ունէր, ինքն որ բոլոր դեսպաններուն խօսք հասկցնելու ստիպուած էր։ Լի այն աստիճան խորամանկութիւն և ճարպիկութիւն բանեցուց բանակցութեանց մէջ որ տէրութեանց նախապէս առաջարկած բոլոր պայմաններն անընդունելի նկատել տուաւ, բուն իսկ դեսպաններուն կողմանէ։ Տէրութիւնները կ'ուզէին կախաղան հանել Թուն իշխանը, կը փափաքէին որ արքայական գերդաստանը վերադառնայ Սինկանֆուէն միջազգային զօրաց Բէքին գտնուած միջոցին։ Լի այս պայմաններէն և ոչ մին գործադրեց. խնամակալ թագուհին պահած եղաւ իր դիրքը։

Այնուհետեւ, Լի տէրութիւններու յարաբերութեանց մէջ ցրտութիւն առաջ բերելու համար, Մանչուրիական պայմանագրի մը առաւելութիւններովը շլացուց Կոմս Լամստորֆի աչքերը։

Ասոր վրայ Ռուսիա չհեղել նկատեց Անգլիոյ հետ կնքած պայմանագրութիւնը, Գերմանիա ալ զատուեցաւ Անգլիայէն, վերջապէս Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ չահ ունեցող կառավարութիւնները սկսան կասկածիլ իրարմէ։

Լի-Հունկ-Չանկի խոստումներուն ամենէ աւելի վստահ եղող Ռուսիա կը տեսնէ թէ, Լի-Հունկ-Չանկի մեռնելէ վերջն ալ դեռ Մանչուրիոյ դաշնագրութիւնը չէ վաւերացուած մայր կայսրուհիին կողմանէ։

Արդ, այս ամէնը նկատի առնելով, իրաւունք չունի՞նք կրկնելու թէ Չինաստան առաջնակարգ դիւանագէտը և առաջնակարգ պաշտպանը կորսնցուցած եղաւ յանձին Լի-Հունկ-Չանկի։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՏԱՆԱՅԻ ՄԷՋ

(Մեր Ատանայի յատուկ թղթակցէն)

ԱՏԱՆԱ. 24 Հոկտ.

Ամսոյս 19 ուրբաթ օրը, Կաթող. Ընտրութեան համար Կիլիկիոյ այլ և այլ վիճակներէն պաշտօնապէս կարգուած պատգամաւորները որք թուով 54 էին, հրաւիրուեցան Գործադիր Տեառն Գերապատիւ Սահակ եպիսկ. Խապայեանի կողմանէ, չաբաթ օրը (Հոկտ. 20) ժամը վեցին ներկայ գտնուելու Կաթող. ընտրութեան համար կազմուելիք Ժողովին և ըստ այնմ գործադրել իրենց պատգամաւորական իրաւունքները։ Վսեմ. Կուսակալն ևս իր ներկայութեամբ հաճած էր պատուել Ժողովը։ Մէքթուպճի պէյը դիւանի սեղանի մօտ մասնաւորապէս պատրաստուած պաշտօնական վայրը կը գտնուէր՝ կուսակալութեան թարգման Աւետիս էֆ. Սիպլեանի հետ։ Ժողովը բացուեցաւ ճիշտ ժամը վեցին (Ը. Թ.)։ Նախ Սահակ Սրբազան գնաց դէպի խորան, անդ Ս. Սեղանին վրայ դրուած աւետարանն համբուրելու, որուն հետեւեցան բոլոր պատգամաւորները։ Վերջը երգուեցան «Այսօր երկնայինքն ուրախացան» շարականը, ներկայ բոլոր կղերականաց կողմանէ, միշտ ու դաշնակաւոր։

Գեր. Սահակ Սրբազան կարդաց «Գոհանամք զքէն, Հա՛յր, զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և ի գիտնոց և յայտնեցեր տղայոց» աւետարանը։ Եւ անմիջապէս վերջ ատեանը բանալու առթիւ Գործադիր Տեառն Սրբազանը յորդորալից խրատական մը խօսեցաւ պատգամաւորաց, ցուցնելով անոնց թէ իրենց պաշտօնն որքան ծանր բեռներ կը դնէր իրենց խղճին վրայ, և թէ քանի փափուկ էր ան, մանաւանդ ջատագովեց Օսմանեան բարձր Գահուն ան Հայ ազգն դարերէ ի վեր ցուցուցած բարեացակամ բարձր խնամքն և արդի Օգոստափառ Լուսամիտ Կայսեր տուած հայրական հոգածութիւնը, և Նորին Կայսերական կենաց արեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններ ըրաւ, նաեւ նահանգին կուսակալ Վսեմ. Մէքթուպճի պէյին, որուն կը մասնակցէին ներկայք եռանդագին «Կեցցէ»ներով։ Վսեմ. Կուսակալը փոխադարձ շնորհակալութիւն յայտնելով մաղթեց յաջողութիւն ընտրողական գործին, ըստ բարեացակամ բարձր բաղձանաց Ն. Կ. Վեհափառութեան, և մեկնեցաւ։

Ժողովին կը նախագահէին գործադիր Տեառն Գեր. Սահակ եպիսկ. Խապայեան և Սսոյ Կաթող. տեղապահ Գեր. Կիրակոս արքեպիսկ. Փէքմէզճեան միանգամայն։ Նախ կարդացուեցաւ իւրաքանչիւր պատգամաւորաց Պատրիարքական կոնդակը։ Պատգամաւորք մի առ մի գալով ստորագրեցին արձանագրութեան տետրը։ Պատգամաւորաց ներկայութիւնը ստուգուելէ վերջ ձեռնարկուեցաւ ընտրողական գործողութեան։ Նախ ընտրուեցան երկու ատենադպիրներ, մին կրօնական, և միւսն աշխարհական, ըստ տրուած հրահանգի։ Ընտրելեաց ցանկը պատրաստելու համար Սահակ Սրբազան Ժողովոյս համաձայնութեամբ կազմեց Յանձնախումբ մը, որ անմիջապէս խորհրդակցութեան հրաւիրուեցաւ, մինչ միւս պատգամաւորք մասնաւոր թոյլտուութեամբ Առաջնորդարան եկան։ Յանձնախումբը կէս ժամ խորհրդակցութենէ վերջ կազմեց ընտրելեաց ցանկն ըստ հետեւեալ ցուցակին.

Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարք Երուսաղէմի (որուն ինչպէս նաեւ Երուսաղէմի Կ. Պոլսոյ Պատր. փոխանորդ Գէորգ եպիսկ. Երէցեանի համար, Ս. Նախագահը նախապէս յայտարարած էր թէեւ թէ իրենց փափաքին համեմատ չմտցուին ընտրելեաց ցանկին մէջ), Տ. Մաղաքիա Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, Տ. Կիրակոս Եպիսկ. Կաթողիկոսական Տեղապահ Կիլիկիոյ, Տ. Սահակ Եպիսկ. Խապայեան, Տ. Բարթողիմէոս արք. Զամիչեան, Տ. Ստեփան Սանտալճեան, Տ. Գրիգորիս Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ Մանկունի, Տ. Խորէն Մխիթարեան, Տ. Ներսէս Դէորգեան, Տ. Տիմոթէոս Սափրիչեան, Տ. Պետրոս Թաշճեան, Տ. Մելքիսեդեկ Մուրատեանց, Տ. Հմայեակ Դիմաքսեան, Տ. Ներսէս Արսլանեան, Տ. Մամբրէ Մարկոսեան, Տ. Ստեփան Յովակիմեան, Տ. Գէորգ Երէցեան, Տ. Գաբրիէլ Ճէվահիրճեան, Տ. Յակոբ Աչոտ Փափազեան, Տ. Եղիչէ Դուրեան, Տ. Յովսէփ Այվազեան, Տ. Մովսէս Կէօմիւրկճեան, Տ. Յովհաննէս Արշարունի, Տ. Տրդատ Պալեան, Տ. Մեսրովպ Սուքիասեան Եպիսկոպոսները։

Ժողովը վերստին գումարուելով մասնաւոր և առանձին խորհրդակցութիւններ ունեցաւ ընտրելեաց ցանկին վրայ, և Գործադիր Սրբազանի պաշտօնական հրաւէրով ժողովը գաղտնի քուէարկութեամբ պատրաստեց վեցանուանեայ ընտրելեաց ցանկը որք են.

Գերապատիւ Տ. Սահակ Եպիսկ. Խապայեան 50, Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան 48, Տ. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի, 45, Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան 43, և Տ. Գրիգորիս եպիսկ. Յովհաննէսեան 30 և Տ. Օրմանեան Պատրիարք 28 քուէ։

Գործադիր Սրբազանը շնորհակալութիւն յայտնեց պատգամաւորաց և փակեց Ժողովն ճիշտ ժամը 9 ½ին, երկրորդ նիստը յետաձգելով ընտրելեաց վեցանուանեայ ցանկին Պոլսէն վերադարձին։

(Մեր Մերսինի յատուկ թղթակցէն)

ՄԵՐՍԻՆ, 24/6 Հոկտ.

Ամսոյս 20ին Ատանայի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ ընդ նախագահութեամբ Գեր. Խապայեան Հօր ձեռնարկուեցաւ Կաթողիկոսական ընտրութեան. այն ընտրութեան բարեհաճած էր ներկայ գտնուիլ նոյնպէս տեղւոյն Վսեմ. կուսակալը Պահրի փաշա և Մէքթուպճի պէյ և թարգմանը։ Արդէն այն մեծահանդէս ընտրութեան արդիւնքը ժամանակին հեռագրուեցաւ Պատրիարքարան սապէս. Խապայեան 50, Երէցեան 48, Վ. Մանկունի 45, Դիմաքսեան 43, Գր. Յովհաննէսեան 30, Օրմանեան 28, Դուրեան 22, Բէքմէզճեան 17, Արսլանեան 16, Մուրատեան 20, Մեսրոպ Սուքիասեան 2, Տր. Պալեան 1։ Բոլոր շրջակայ վիճակներէն ներկայացուցիչք անձամբ հաճած էին ներկայ գտնուիլ ըստ հրաւիրանաց Գեր. Խապայեան Հօր։ Ինչպէս կ'երեւայ յիչեալ քուէներէն, Գեր. Խապայեան Սրբազան մեծ համակրութիւն կը վայելէ յԱտանա, Տարսոն, Մէրսին և շրջակայ գաւառակները իբրեւ կարեւոր և վարչագէտ կղեր մը որ պիտի կրնայ չատոնց թափուր մնացած աթոռ մը նստիլ արժանաւորապէս խնամելով իր խեղճուկ հօտը. Ներկայացուցիչներէն մեծ մասը կը սպասեն յԱտանա Պատրիարքարանէն՝ ջնջուած անուանց վերադարձին, որպէս զի վերջնականապէս կատարուի ընտրութիւնն և քուէից բացարձակ առաւելութեամբ անուանուի Կաթողիկոսն Տանն Կիլիկիոյ, որուն կ'սպասեն չատ մը խարխուլ վանքեր և անհովիւ վիճակներ։

Ներկայ գտնուող կղերականներն են Գեր. Խապայեան, Խորէն Վ. Դիմաքսեան, Մկր. վրդ. Թապագեան, Տէր Գրիգոր Ներկարարեան, Տ. Աբրահամ։ Ս. Աստուածածին եկեղեցին խիստ փառաւոր կերպով պատրաստուած էր մէկնաթոռներով և գորգերով. և ջահերը կը վառէին մեծափայլ։ Կուսակալը Տէրութեան կողմանէ տրուած հրահանգները Ժողովին հաղորդելէ և Վեհ. Կայսեր ուղղուած բարեմաղթութեանց ներկայ գտնուելէ վերջ $6\frac{1}{2}$ին մեկնեցաւ և ընտրութիւնը սկսաւ այդ միջոցին։ Դիմաքսեան կարդաց գործադիր տեսչի պաշտօնը հաստատող պատրիարքական կոնդակը և ներկայք ունկնդրեցին. յետ այնու քուէից հակելու յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ 4 կղերականները, 3 աշխարհականները և 2 դպիրները կէս ժամ դադարէ վերջ ընտրելեաց ցանկը պատրաստեցին, յետոյ իւրաքանչիւր պատգամաւոր իր քուէն անձամբ բերաւ և թուչապատ քուէատուփին մէջ ձգեց և քուէները ընթերցան ըստ վերոգրեալ կարգաւ։ Ժողովը 54 ձայնէ կը բաղկանար. ոմանք 2 ձայն ունէին։

ՄԵՂՔ Է, ՄԵՂՔ

Պարտքի մէջ խեղդուած, պէտքերու առջեւ սասանած մնացած հայր մը, քանի մ'օր առաջ, գրեթէ արցունքով կը պատմէր ինձ թէ, տղան վռնտեր են դպրոցէն՝ թոշակը տարած չ'ըլլալուն համար։

Արդէն, հարկ եղած փափկութեամբ խորհուրդ էի տուած իրեն որ իր վիճակը կերպով մը յայտնէ թաղ. ադաներուն։ Ուժով մը վեր նետած էր գլուխը, և «Չէ՛, չըլլար, ըսած էր. ի՛նչ ընել ընել՝ տալու է. անհնարին բան է. չտուած չըլլար. հէ՜ անանկ հոգի հասկցող մարդ ալ չկայ»։

Բայց չէր կրցած տալ։ Ու տղան դասագիրքերը մէջը փաթթած «մէնտէր»ը թեւին տակ՝ դպրոցէն վռընտուած եկած էր տուն, իր հիւանդ մօրն անկողնին մօտ թզկալու։

Ահա՛ չատ կարճ, չա՛տ ալ պարզ պատմութիւն մը, այնպէս չէ՞, ընթերցող. բայց որքա՞ն ցնցող և խորհրդածութեան թելադրող միեւնոյն ատեն։

Այս պատմութեան մէջ, պայմանադրական դիւցազնին տեղը տղան տալով կ'ուզէք միայն հարցնել թէ, ինչ պիտի ըլլայ նոյն տղան։ Վրայի հագուստը կարկտել բաներ, ծամած հացին պատառը սիրտ չի բաներ. իր մաչած մաշմշած ոտնամանին մէջ ալ, իր ճնճղուկի ոտիկներն սկսած են արդէն զգալ վաղվաղկոտ ցուրտերն Հոկտեմբերին։ Ու այս ամէնուն վրայ՝ դպրոցէն ա՜լ կը վռնտուի...։

Բայց չէ՞ք ըսեր թէ ինչո՞ւ վռնտուեր տղան։ Ինչ է եր յանցանքը այս խե՛ղճ պատիժը կրելու, և իր մատղաշ հասակին, դպրոցին և ընկերութեան կողմանէ իր փոքրիկ անձին դէմ գործուած մեկ անիրաւութիւնը մինչեւ հիւանդ մօր մը անկողնին սնարը տանելու համար. Մ'ըսէք, ի՞նչ դպրոցէն կ'... ...։

Ինչ ըրած կ'ըլլանք այսպէս. մարդասիրութի՞ւնը մշակած մեր պզտիկներուն մէջ, թէ ընկերականութեան ոգին։

Նորէ՛ն կը հարցնենք. Ինչ պիտի ըլլայ այս տղեկը։ Դպրոցը, որպէս թէ խորթ մայր մ'եղած ըլլար իրեն, որբի մը պէս մեկդի կը նետէ զինքն իր գրկէն։ Ծնողք բողոքելու սիրտ չունին, իսկ ուսուցիչները, հոգեւոր կրօնական մոմոռքով պաշարուած, կզակնուն լարը քաշկռալ եղած՝ ցաւալի համակերպութիւն մը ցոյց տալէ անդին չեն կրնար անցնիլ. չե՛ն կրնար պաշտպանել տղան՝ իրենց ծանօթ կրաւորական դիրքին ու մեր արդի կրթական բարեփոխելի պայմաններուն մէջ։ Որովհետեւ, գիտէք արդէն թէ, մեր մէջ, չա՛տ հեղ ու գրեթէ ամէ՛ն տեղ, ուսուցչին մորթին տակ փնտռուածը ճշմարիտ արժանիքը չէ։ Դպրոցի վարչական մարմնոյ մը մէջ բանեցմ՛ր ջոլ մը, յաջողեցա՛ր ճարել քեզ հոն պաշտպան մը ազդեցիկ, խօսքը քաղեցնող, — ա՛լ լմնցաւ. բաւական է որ գիտնաս անոր ամէ՛ն մեկ քմահաճոյքներուն գոհացում տալ. քծնի՛լ, կեղծե՛լ, չողոքորթե՛լ։ Ա՛լ հացը պիտի չպակսի գրպանդ դուլիդ մէջ, ծխմապատուը՝ կուժիդ մէջ, պանիրը պատառիդ վրայ, մի՛չտ պայմանաւ որ հաճոյակատարութեան խունկն ալ չպակսի բուրվառիդ մէջ։

Իրենց անձնական արժանիքին ու պաշտօնական հանգամանքին տակ առանց պայմաններ խարխուխ նետուած ուսուցիչներէ ի՞նչպէս սպասել անիրաւուած տղու մը պաշտպանութիւնը։

Հոյէ էֆէնտէ՛ վերաբուժական սուր դանակի մը պէս արմատէն կարած նետած է իրենց լեզուն։ Չեն կրնար խօսիլ, որովհետեւ անօթի մնալու վախը կայ անդին։ Բայց ապրուստի արտա-

մորմոք ու խուլատանգիչ հնչումքին, զոր ամէն տեղ իրենց չուքին պէս հետերնին կը տանին, կաշինին ոսկորնուն փակած նեղ սիրտ ու անլեզու ուսուցիչներէ ։ Ինչպէս տպաւել զուարթ, կայտառ, աշխոյժ ու կեանքոտ տղոց խումբ մը։ Եւ սասանկ ուսուցիչներու ներկայութեան, և գուցէ իրենց իսկ ձեռամբ արժանապատուութեան զգացումը կամաց կամաց իր ներսիդին սպաննուած տղաքներէ սիրտը զարմանալի պիտի ըլլա՞յ որ վաղը պատուասիրութեան զգացումէն ալ թափուր գտնենք զօրավորն։ Բնածին ազնիւ ազնիւ զգացումները մեր անձնական գծուծ հաշիւներուն ու անազնիւ կիրքերուն զոհելով՝ կ'աւրենք կ'աւրչակենք զանոնք մեր պզտիկներու մէջ, վասն զի ինչ իրաւունքով իրենց տրուածէն տարբեր բան պիտի պահանջենք անոնցմէ։

Հիմայ քիչ մը հասկցուեցա՞ւ արդեօք թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ գպրոցէն վռընտուած՝ բաղդէն անմառանգ մեր տղեկը որ գուցէ, այս տողերը գրած պահուս, դեռ կը ոլքայ մեր փողոցներուն մէջ, դպրոցէն դարձող իր ընկերներուն առջեւ, ցեխին մէջ, իր հետ պտտցնելով վիրաւորուած արժանապատուութեան մը ճակտին փակցուած սեւ կարմիրը։

Մե՛ղք է մե՛ղք։ Ամէն տղայ. արուսար ըլլայ թէ աղքատ, մօրմէն ծնած կաթին պէս իրաւունք ունի իր նախնական կրթութիւնը ձրի ընդունելու։ Բայց ինչ ձրի։ Ժողովուրդին սմքած բայց օրհնեալ քսակէն, տարուէ տարի, թոշակի, ևն. անունով, հազար ոսկիէն աւելի դրամ կը վճարուի մեր երկսեռ դպրոցներու հաշւոյն։ Թո՛ղ զկանայս և զմանկունս։ Բայց ինչ կը տրուի փոխարէն. ընթացաւարտ չըլլազգեստներու և համազգեստ մէջ ծրարուած ոչնչութիւններ, որոնք խակաբեռ երեւոյթներ փրկելու համար միայն սարքուած ամավերջի հանդէսներու մէջ ցուցադրուելէ վերջ, կ'երթան, իրենք ալ, իրենց յուսախաբ ծնողաց հետ, հացի անխուսափելի կռուին ընելու ծառն ողնայարներով, փաթանուած սաղջութիւնով և խել մը ոչինչներու թեթեւակշիռ ծանրութեան տակ ըկուած անամէջ ուղեղներով։

Այս սասանկ ըլլալու չէր։ Եղա՜ւ. Եւ իրաց այս տխուր ու աննախանձելի վիճակին մէջ իսկ, երբ ժողովուրդը, իր զաւակներուն բան սորվելէն զրկեր թէ կոչ անցած, չատ անգամ պարզապէս սովորութեան մը հետեւելով՝ կը ղրկէ զանոնք դպրոց, պէտք չէր սա կամ նա պատճառանքներով վռնտել զիրենք դպրոցէն։ Ինչ ընէ տղան. Ինչո՞ւ չըվճարուիր անոր դժնդակ կացութեան ծանրութիւնը։ Դպրոցը կը պահանջէ։ Տունը չիտար կամ չիկրնար տալ։ Դպրոցէն տուն, տունէն դպրոց կը հալածուի չարունակ։ Հանգիստ չունի զրկեթէ. Թաղականը կ'երթայ, հոգաբարձուն կուգայ, հոգաբարձուն կ'երթայ, տեսուչը կուգայ՝ գաստիարակը կուգայ, այս ալ կ'երթայ՝ ուսուցիչները կուգան. երբեմն ալ ասոնք ամէնքը մէկէն կը թափին խեղճ տղուն գլխին։ Թոշակ կը պահանջեն. Թոշա՛կ, մինչ թոշակ։ Որի՞ն ինչ ըսէ տղան։ Ամէն կեղծ ապրանքի պէս՝ սուտե՛րն ալ կը հատնին վերջապէս։ Տունն ալ, ուրիշներուն հասցէին ուղղեալ յանդիմանութիւններու ուրիշ տարափ մը, երբեմն անլո՛ւր հայհոյութիւններու կուռ կարկուտով կարծրացած, զոր հայրն անխոհեմաբար կը տեղայ խե՛ղճ տղուն գլխին։ Բայց նորէն ի՞նչ յանցանք ունի տղան։ Ցայտնի է թէ, յանցաւորը վարչական մարմինն է, կա՛մ ծնողքը, և կամ երկուքը մէկէն. ո՛րն ալ ըլլայ սակայն, անձնապէս տուժողը տղա՛ն է միշտ։ Թոշակը չառած դըպրոց չերթալուն համար ծեծ ուտող տղայ կայ, —կը հասկցուի՞մ արդեօք— և ո՛վ գիտէ թէ՝ ձեռնունայն դպրոց երթալուն համար ալ ծեծ ուտող աշակերտ չկայ…։

Ընթերցո՛ղ, դուն այդ տղուն տեղը ըլլայիր՝ ի՞նչ կ'ընէիր։

«Բայց ինտո՞ր ընելու է, ան ըսէ» հարցնէ թերեւս վարչական մը՝ պղատոնական խանդարհամտութեան չունեց մը դնելով իր չեչտին մէջ։ —Ի՛նտո՛ր կ'ուզէք, անանկ ըրէք. ... մե՛ղք է մե՛ղք։

ՊՕՂՈՍ Թ. ՃԻՆՃԻՀԱՆԵԱՆ

Ատաբազար

ԲԱՐԻԶ ՊՈՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷԹԻ

Նոյեմբեր 12, 1901

Ֆրանսըզ էսհամը	(3% Français)	100.80
Բէժի	(Tab. Turcs)	298
Փօնսօլիտ.	(R. Turque D.)	23.85
Շըմէնտըֆէր	(Lots Turcs)	101.
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	517
Թրանսվալ	(Transvaal)	74.25

ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԿԻՆԸ

ՍԻՎՐԻ ՀԻՍԱՐՑԻՆ

Գլուխը եաղլը, կ'երթայ տեղը, մազերը հովին. տեսնելով սակայն, կարմիրը դէմքին, դուն չես ըսեր, զի Սիվրիհիսարցի, աղջիկ կամ տիկին, անունը անգամ, չը գիտեր ներկին, քանի որ Աստուած, տուած է իրեն, բոսորը վարդին։

Ոտքը հագած հոլէն, դոլ չուխարին մէջ կը քալէ դիւրին, բայց մէյ մը տեսնաս լանջքը զօտիին, փաթթուած անոր անտարբեր մէջքին, իսկոյն կը յիշես Այտըն էֆէ-ին (երգ)։

Երբ եկեղեցին, տեսնես դու տիկին Սիվրիհիսարցին, ձեռքերը կուրծքին, չոքած ի գետին, պատկերին առջեւ, տիրամօր կուսին, կուլայ դառնագին, ըսելով կրկին. «Էհ, Աստուածածին տուր ինձ մի ողջին, որ մեր ախոռին, գիրուկ ոչխարին, գլուխը մատաղ ընեմ Ցիսուսին. չէ նէ ասանկով, թէ անցնի տարին, էրկանս արիւնը պիտ ցայտէ գլխին». ուրիշ մ'ալ անդին, էրիկ կամ փեսայ, կ'աղաչէ կուսին, և կամ Ցիսուսին, ողջ տալով ուխտին. ասանկ է ահա, Սիվրիհիսարցի բարեպաշտուհին, որին դու Ե. Թ., դեռ չես պատահած, կեանքիդ մէջ բնաւ ին։

Բայց երբ նէ վերջ տայ, իր այս աղօթքին, հետեւիր անոր. որ ճերմակ գուլպան, կամ կուժ ի ձեռին, կ'երթայ միանալ, աղբիւրին քովի կիներու խումբին. ուր ամէն մէկը կ'սպասէ կարգին։ Իսկ եթէ մէկը, դպչի իր կուժին, այն ատեն ու՛չ կիր, «պատարագ վկայ, տալլես(*) տալ չիմ»ի անհարկաւ դոչին։

Սիվրի հիսարցի կինն, ամառուան տաքին, կը վազէ այգին, կը կթէ խաղողը, կը չինէ գինին, ձմեռն ալ կը խմէ, կը կանչէ ...։ Կը լուայ ցորենը երեկուան ջրին, կուտէ կորկոտը, կ'եփայ անկողին. տառուն վաղելու, դարձեալ իր գործին ականջը մտա՛ւ Պոլսեցի տիկնին։

Անոր Բոբոյնը

Կուզի՞ս ըսեմ քեզ չիտակը, պէտք է նախ գիտնաս զատել տեսակը. մինակ տեսնելով էն համարձակը, չելլաս խօսք նետես, դի՛տէ դսատակը, ժողվէ ինքզինքդ, կուտես ալպտակը, որուն խիստ համը չի յիշեներ նուրբ կարկանդակը։ Այս պատուէրը առաջուց տալուս պատճառը, այն է որ ետքէն չանիծես մատակը, և գիս ալ որ գիտե՞ս, քիչ չատ կը սիրեմ, վկայ Թող ըլլայ մեր Վաղինակը։ Իսկ եթէ կուզես, գտիր Նօյապը, Թող պատմէ քեզի խիստ ընդարձակը. քանզի տասնօք երբ վարժապետ էր այս գաւառակը, նմոյդ ձին նստած կոխէր սապանդակը, կանանց աւած փառաւոր մուշտակը, որսի կ'երթար մինչ ժայռերուն յատակը։

Սիվրի հիսարցի կինը հաւատարիմ է իր էրկանը, կ'ուտէ միայն անոր արդար վաստակը, կ'ըսեն թէ չատ տեղեր կը պատահի սասր հակառակը. մինչ չ'ունիմ թէեւ բաղդատել մեխակն ու մանուշակը. բայց ահը գայ նէ մարդ գիտէ՞ք չը կրնար զսպել ինքզինքը՝ կը խօսի առակը։ Հետեւաբար Սիվրիհիսարցի կինն ալ ունի իր քմահաճոյքն ու ճաչակը, բայց սա չի նշանակեր որ նետէ երեսին լաչակը, և բանայ սիրտը ընդունելու ուրիշին խաբուսիկ ակնարկը, որմէ ետքն ալ պէտք կ'ըլլայ խնդրել Կաթողիկոսէն ամուսնալուծութեան կոնդակը։

Կրցա՞յ հասկցնել խօսքերուս նպատակը, կամ թէ ինչ պահուած կայ լեզուիս տակը, սպասէ՛ յաջորդին ալ, կը խօսիմ կեանքն այն կնոջ՝ որ առտուընէ մինչեւ իրիկուն կը չափէ Բերայի ընդարձակ սալայատակը։

ՍԻՄՈՆ ՔԻՋԻՐԵԱՆ

Էնկիւրի

(*) Պիտի տաս։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒՆ ՅԱՐԳԸ ԳԻՏՆԱՆՔ

Ակռաները ծամողութեան մէջ գրլխաւոր դերը կը կատարեն, ասոնք կը փշրեն սնունդները և կը բաժնեն մանր մասերու. սնունդը լաւ ծամուելէնէ վերջ արդէն կլլուած է, ինչ որ ստամոքսին աշխատութենէն մաս մը կը խնայէ. ընդհակառակը եթէ ակռաները ամբողջութեամբ կամ մասամբ պակսին, կամ եթէ անոնք հիւանդոտ են և անկարելի է անոնց վրայ ծամել, լաւ մարսողութեան մը բոլոր պատրաստական գործողութիւնները գէշ կ'ըլլան, սնունդները լորձունքով թաթաւուած չեն, ասոնք դժուարաւ կլլուած կը հասնին ստամոքս, որ այն ատեն ամէն աշխատութիւն պարտի ընել, ինչ որ զայն կը յոգնեցնէ և կը հիւանդացնէ, ուրկէ առաջ կուգան չատ մը հիւանդութիւններ, ինչպէս անմարսողութիւն, դժուարահալութիւն, սաստիկ գլխացաւ, անարիւնութիւն են.։ Ակռաներու կորուստը հնչումին ալ կը վնասէ, նամանաւանդ առջեւի կողմէն կորսուած մէկ կամ երկու ակռայի համար, որոց բացակայութենէն, վայելչութիւնը և պերճախօսութիւնը կորսուած է, ճարտարախօսի կարողութիւնները նուազած են և խօսքին հրապոյրը կորսուած է, վերջապէս ոչ մէկ բան այնքան չնորհալի է որքան սիրուն և մարգարտաչար ակռաներ ունենալ, ինչ որ չատ հազուադէպ է մեր մէջ։

Թերեւս չատեր կ'ըսեն թէ մեր ակռաները կեցած տեղը մէկէն ի մէկ կը փտին, այդ պատճառաւ չենք կրնար լաւ ատամնաչար մը ունենալ, ինչ միջոց գործածենք որպէս զի ատամնային երբը (carie) մեր բերնին մէջ մուտ չի գտնէ։

Անդիրը ինքնին պարզուած պիտի ըլլայ եթէ նախ ըսենք թէ այդ երբը ինչ բանէ յառաջ կուգայ։

Ինչպէս գիտենք մեր կերածները կրնան թթու (acide) ըլլալ, նամանաւանդ չաքարը բերնին տաքութեան և խոնաւութեան չնորհիւ, և ամէն անգամ որ մեր կերած սնունդի մասերէն մաս մը փափուկ ակռայի մը հետ հաղորդակցութեան մէջ կը մանէ, թթու ըլլալով կ'ապականէ զայն, փայլուն և կարծր կիտուածը որ ակռային դուրսի մասն է, նախ կաւճային և անփայլ կ'ըլլայ և այդ սնունդի գտնուած տեղը կը կազմուի փոքրիկ և աննշան խոռոչութիւն մը որ կը ծառայէ սնունդի փոքրիկ մասեր բռնելու որոնք իրենց կարգին թթու կ'ըլլան, և հետզհետէ մեծնալով ծակ մը կամ խոռոչ մը կը կազմէ և ահա ատամնային երբը ըսկսած է, և եթէ այսպէս անխնամ թողուի, այն ատեն երբը առաջ պիտի երթայ և պիտի հասնի այն վիճակին ուր ոչ մէկ խնամք կարելի է կամ աւելի ճիշդ խօսելով խնամելը երկար և սուղ է ուստի պէտք պիտի ըլլայ հանել տալ ինչ որ չպիտի պատահէր եթէ խնամուած ըլլար սկզբնաւորութեան մէջ։

Ուրեմն քանի որ այդ սնունդները մեր ակռաները կ'ապականեն, պէտք է խնամքով դուրս հանել, սակայն ինչո՞վ, ըսելիքս սուր և անծանօթ բան մը չէ, ակռայի վրձին մը, զոր այժմ մեր մէջ կը գործածեն, միւս բոլոր մաքրելու միջոցները այսինքն լաթի կտոր, կամ սպունգի կտոր և ուրիշ բաներ վնասակար են կամ օգտակար, սակայն վրձինն ալ առանձին գործածուելով իր դերը չի կրնար կատարել. պէտք է ատամնաբոյժի մը խրատ և խորհուրդ հարցնելով փոշի մը առնել անկէ։ Որովհետեւ ատամնաբոյժէն յաճախ մասնաւոր փոշի մը կու տան բերնի վիճակին համեմատ. դուրսը ծախուած փոշիները չատ վնասակար են, ինչպէս գործածողը կը վկայեն. այն վրձնով օրը առ նուազն երկու անգամ առաւօտ և երեկոյ պէտք է լաւ մը մաքրել ակռաները և այն անձինք որոնք սեղմուած ակռաներ ունին և որոց մէջ վրձինին թելերը չեն կրնար մտնել, պէտք է հականեխական լուացումներ կատարեն, երեկոյեան ճաչէն վերջ 25 տարեկան թիմօլ(թէյմօլ) կամ (մէնթոլ) մանթօլը 100 դրամ ջուրի մէջ հալեցնելով։ Վերջապէս այն անձը որ կը փափաքի լաւ ատամնաչար մը ունենալ, պէտք է ընտրէ իրեն յատուկ ատամնաբոյժ մը և անոր ներկայանայ գոնէ 3—4 ամիսը անգամ մը և անոր ցուցնելով խնամել տայ այն ակռաները որոնց վրայ ատամնաբոյժը կասկած կը յայտնէ թէ, անոնք փտելու վիճակի մէջ են և ահա կարծեմ այսպէսով թէ յաճախորդը մաքուր և գեղեցիկ ակռաներ կունենայ և թէ ատամնաբոյժը իր յաճախորդին ակռաներուն բնոյթը հասկնալէ դժուարութիւն չի կրեր զանոնք օրէնքին պահանջին պէս խնամելու։

ՎԱՀԱՆ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պէրա-Պէլէ, Նաւամատոյցին անկիւնը

(Եկեղեցւոյ քովը)

Բաւական տարուան փորձառութեան մը տիրացած, խիստ գոհացուցիչ պայմաններ կ'ընծայէ իր ազնիւ յաճախորդներուն։ Ի հարկին այցելութիւն կուտայ ուր որ կանչուի։ Կը դարմանէ ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ. կը չինէ արհեստական ընտիր ակռաներ որոնք երբեք չեն զանազանիր բնականներէն. ակռայ կը լեցնէ բլաթինով, ոսկիով ևն.։ Գիները միշտ չափաւոր են ամէնքին ալ գոհ կը մնան։

Ջրի դարմանում (կարօտելոց համար) չորեքշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ։

ԽԱՐԻՃԻՅԷԼ

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԱՊԷՍԻ

Նաթալ գըթասընըն մէվգըի իգինճի դէֆա օլմագ իւզրէ թէհլիքէտէ պուլունուեօր։ Պօէրլէրին Լէտիա կէչիտինտէն կէչէմէմէլէրի իչիւն, Քօքչթասիլէ հուտուտ արասընտա պիր չօգ միւսթէմլէքէաթ ասքէրի պուլունտուրուլմագտա տըր։

ՍԻՐ ՎԻԼԼԻԱՄ ՀԱՐՔՈՒՐԹԸՆ ՄԷՔԹՈՒՊՈՒ.— Ավամ գամարասընտա Լիպէրալ ֆըրգասընըն սաապըգ րէիսի Սիր Վիլլիամ Հարքուր, «Թայմզ» կազեթասընա պիր մէքթուպ կէօնտէրէրէք տէմիշ տիր քի, «Լօրտ Միլնէրին տէտիկինէ կէօրէ ,մուհարէպէ՝ աւէվէլէրի հէնուզ եօգ թէտէ պէրիտէ բարլամանը հալտէ սէօնմէք իւզրէ պուլունան պիր եանկընա պէնզէր։» Միլհագըգա սէօյլիւօր, ֆագաթ պիզտէն տէ գա՞չ քիշի թէլէֆ օլուեօր. աթէշի սէօնտիւրմէք իւզրէ 200 պին թուլումպաճը մէվճուտ տըր։ Հառպիւլէ կէլէն նէթիճէ նէտի՞ն բիլիրէթ տիր։ Պիր գաչ միլեօն լիրա վէ 10.000 քիշի իլէ Ճէնուպի Աֆրիգատա պիր սէհարէթ իճրասը՝ Թրանսվալը թահթը իթաաթա ալմագա քէաֆի օլաճագ տը։ Նէ թախրիպ իտիլէն չիֆթլիքլէր, նէ գոնտուն վէ ինէք սիւրիւլէրի, նէ տէ հայս ու թէվգիֆ իտիլէն գարըլար վէ չօճուգլար՝ մէզքիւր նէթիճէնի հասըլ կէթիրմէմիշ տիր։ Ֆագաթ էն զիեատէ մազուր կէօրիւնէմէյէճէք պիր չէյ վարսա, օ տա հիւքիւմէթին՝ տիւշմէնլէրինին ախլեագ վէ մէթանէթինի էվվէլճէ թագտիր իտէմէմիշ օլմասը տըր։ 20 ինճի ասըրըն իպթիտասընտա պիր ինկիլիզ գապինէսինի թէսավվուր իտէպիլիր միսինիզ քի, Լէհիսթան վէ Մաճարիսթան խալգըրաթընը պուրատտա տախիր ուեանտըրըըն։ Մուհարէպէտէն էվվէլ Դաք վէ Օրանժ էհալիսի պիրիպիրլէրի իլէ խօշկէչինմիշլէր իքէն, պու կիւն պիրիպիրինէ տիւշմէն նազարը իլէ պագըեօրլար։ Մ. Չէմպըրլէյնին ախլեագը վէ լիսանը մուհարէպէնի իլէլ էպէտ սիւրիւնտիւրմէճէ իւրտէթ իտէն աւէթլէրտէն պաչգա պիր չէյ տէհիլ տիր։ Միւսթէմլէքէաթ նազըրը՝ հիչ պիր չէյտէն չէքինմէքսիզին, իշպու աւէթլէրի իսթիմալէ վէ էհալինին հիսսիեաթը վէ թէեասսուպունու չօղալթմագա զայրէթ իտիեօր։ Պիլհիմլէ Էվրօպա տէվլէթլէրինի պիզէ գարշու պէլէնտէ հիտտէթլէնտիրմէքէ իգթիֆա իթմէեօրուպ, քէնտի ըեյինտէ պուլունմայանլարը տա թահգիր իտիեօր։ Ֆագաթ պէօյլէ հալարի թէհտիտլէրտէն նէ՞ չըգար. տուշմէն պու թավըրլարը կէօրտիւքճէ տահա զիեատէ մուգավէմէթ իթմէ՞զ մի։»

ՄԱՆՃՈՒՐԻՍԹԱՆ ՄՈՒԱՀԷՏԷՍԻ.—Ինկիլիզ մէնապիինտէն ալընան պիր թէլէկրաֆնամէ՝ Ճաբօնեանըն միւտախալէսի սէպէպիլէ, եէնի Մանչուրի մուահէտէսինին ագտ իտիլէմէէինի սէօյլէեօր։ Ճաբօնեանըն Բէքինի սէֆիրի՝ Մանչուրիսթանտա վուգուա կէլէճէք հէր թէճավիւզիւն՝ Ճաբօն մէնաֆիի նօգթէի նազարընտան թէհլիքէլի գըլաճաղընը տէբլիղ եէլէրէք, Չին մուրախխասլարընտան Մանչուրի մուահէտէսինին ագտընը իսթէմիշ իսէ տէ, Չինլիլէր պու թալէպի րէտտ իթմիշլէր տիր։ Պունուն իւզէրինէ, Թօքիօ հիւքիւմէթի՝ տողրուտան տողրուեա Ճէնուպի Չինտէ պուլունան վալիլէրլէ մուխապէրէեէ կիրիշմիշ, վէ անլար տախի իմբէրաթօրիչաեա րէճա իտէրէք, մուահէտէնին իմզալանմասընա մանի օլմուշլար տըր։ Պու սըրատա, իմբէրաթօրիչա մուահէտէնի իմզալամագ իւզրէ, Լի—Հունկ—Ճանկա լազըմ կէլէն էմր վէ սէլահիեէթի վէրտի իսէ տէ, պու մուամէլէտէն էվվէլ մուահէտէնին պիր սուրէթինի Բէքին սէֆիրլէրինէ կէօսթէրմէմէսինի թէնպիհ իթտի քի պունլար մուահէտէնին ահքեամընա բաղլը օլմատըգճա, Լի—Հունկ—Ճանկ՝ պիր չէյ եափամայաճագ տը։ Պունըն իւզէրինէ, Լի—Հունկ—Ճանկ՝ կէչէն հաֆթա զարֆընտա Րուսիա սէֆիրի Մ. Լէսսարըն նէզտինէ կիտտուպ, իմբէրաթօրիչաեըն էմրինի պիլտիրմիշ։ Հալպուքի Մ. Լէսսար՝ մուահէտէ ահքեամընըն սէֆիրլէր թարաֆընտան պիլինմէսինէ գաթիյեէն բաղլը օլմատըղընտան, էքսիք արասընտա հիտտէթլի պիր միւնագաշա զուհուր իթմիշ, վէ պունու միւթէագըպ Լի Հունկ Ճանկ՝ հէյէճանընտան աղըր սուրէթտէ խաստալանմըշ տըր։

Բէքինտէքի միւզաքէրաթ՝ պու տէրէճէտէ իքէն, Ճէնուպի Չին վալիլէրի՝ Իմբէրաթօրիչաեէ չէտիտ պիր բրօթէստօ կէօնտէրմիշլէր վէ պունըն իւզէրինէ միւշարիլէյհա՝ մուահէտէնին իմզալանմամալարընը պիր թէլէկրաֆլա հէմէն էմր իթմիշ տիր։ Մէզքիւր թէլէկրաֆնամէ կէլտիկինտէ, Լի—Հունկ Ճանկ՝ սօն նէֆէսինի վէրմէք իւզրէ պուլունուեօր իտի։ Միւշարիլէյհին խալէֆի Չաօ-Ֆու տախի, իմբէրաթօրիչանըն էմրի մուճիպինճէ մուահէտէեի իմզալամամըշ տըր։

ՌՈՒՍԻԱՆԸՆ ԵԷՆԻ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ. Ախիրէն Բէթէրսպուրկտան ալընան պիր թէլէկրաֆնամէտէ, Րուսիա հիւքիւմէթի մալիյէ նազըրը Մ. տը Վիթթէյնին եազըսընտա Բարիզտէ 90 միլեօն ֆրանքլըգ պիր իսթիգրազ ագտ իտէճէկի պիլտիրիլմիշ տիր։

ՔԱՆԱՏԱ.— Քանատա մանիֆաթուրա ֆապրիգալարը թարաֆընտան կէչէն չարչէնպէ կիւնի վէրիլէն պիր զիեաֆէթտէ, պաշ վէքիլ Սիր Վիլֆրիտ Լօրիէ՝ էհէմմիեէթլի վէ պէօյլէ պիր նութգ իրատ իթմիշ օլուպ, էն զիեատէ կէօմրիւկ թարիֆէլէրինտէն պահս իթմիշ տիր։ Միւշարիլէյհ՝ հալը հազըրտա թատպիգ օլունան թարիֆէլէրին գուսուրլու օլտուղունը թաստիգ իթմէքլէ, աչէր ճիհէթլէ պունլարըն սաղլամ օլմասը՝ սէնաեի վէ թիճարէթին թէրագգըեընա ֆէվգալատէ ֆայտալը օլտուղունու պեան իթմիշ տիր։ Քանատա հիւքիւմէթի գըրչըլըգ մէնաֆիի ուսուլինէ կէօրէ, պիր մուահէտէ ագտ իթմէք իչիւն, Վաշինկթօնա պիր հէյէթ կէօնտէրմէկէ գարար վէրմիշ տիր։ Սըր Վիլֆրիտ Լօրիէնին ֆիքրինճէ, Քանատատաքի տէմիր բիւթաշը՝ եաղընտա Ճէմահիրի Միւթթէֆիգա տէմիր բիւթաշընը կէչէճէք տիր։

ՋԷՄՊԸՐԼԷՅՆԻՆ ՊԻՐ ԵԷՆԻ ՆՈՒԹԳԸ.— Մաֆէ Քինկ չէհրինին մուհասարասը էսնասընտա բէք պէօյլէ պիր չէօհրէթ գազանան ժէնէրալ Պատըն Բօվէլին չէրէֆինէ Էտինպուրկ շահրէսինտէ եօլէ էվվէլ վէրիլէն զիեաֆէթտէ, Չէմպըրլէյն՝ աթիտէքի նութգը իրատ իթմիշ տիր։ Պու մուհարէպէտէ միւսթէմլէքէլէրտէն չեօյլէ պիր մուավէնէթ կէօրտիւք քի, պունու թէսավվուր պիլէ իտէմէզ իտիք։ Միւսթէմլէքէլէրին պիզէ օլան սատագաթ վէ մուհապպէթլէրինի պու մուհարէպէ իսպաթ իթմիշ տիր։ Պիզ իսէ պունլարա մուգապիլ մէմնունիեէթիմիզի պէեան իտէրիզ։ Թրանսվալ մէսէլէսինտէ Ինկիլթէրէնին չէրէֆ վէ հէյսիեէթի թէհլիքէտէ տիր։ Աւրուպանըն պիզէ գարշու օլան ատավէթի ինկեար օլունամազ։ Ֆագաթ պիզ պու ատավէթէ էհէմմիեէթ վէրմէյիզ վէ նէ օլուրսա օլսուն, մուհարէպէեի նիհաեէթէ գատար տէվամ իթթիրէճէյիզ։ Ֆագաթ տիւշմէնլէրիմիզ պու հալլէրի կէօրտիւքճէ պէլքի տահա զիեատէ մուգավէմէթ իտէճէքլէր տիր։ Պուփիքիրտէ պուլունանլար ալտանըեօրլար։ Պիզ իսէ միւթէմատիեէն պու մուհարէպէնին նիհաեէթ պուլաճաղընա վէ մուզաֆֆէրիեէթին պիզիմ օլաճաղընա էմին իզ։»

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Արտէտաթը մէմուրլարընըն մէյանընը, Իզմիր սանճաղընտա կէյվէ գազասը էչրաֆընտան սէյտ. Համտի Աղա բաչըաստան Թէրքիան միրը միրանըգ, վէ Իզմիր էշրաֆընտան Իզզ. հաճը Շէրիֆ էֆէնտինին միրլիւ միրալըգ րիւթպէլէրի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Սիվասստա Սինկէր տիքիչ մաքինասը ֆապրիգասընըն վէքիլի Տիգրան Թօսբաք էֆէնտիեէ տէօրտիւնճի րիւթպէտէն Մէճիտի վէ Մէրզիֆոն Թիւճարը միւթէպէրէսինտէն Կարապետ Քիրէմիթճեան էֆէնտիեէ րիւթպէի մէզքիւրէտէն Օսմանի նըշանը զիչանլարը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՄԻՏԱԼԻԱ

Խիւտավէնտիկեար վիլաեէթի հաբիր տարլաթթալրմինտէն պա չէհատէթնամէ մէյտանը Միհրան էֆէնտի էֆէնտինին էսպագ իտէն հիւսնը խըտմէթինէ պինաէն, սանաեի միտալեասը իհսան պույրուլմուշ տըր։

Իլան

1000 գիլօ Ատանա բամուգը.

100 թօբ ամէրիգան պէզի.

Տարիւլաճէզէ իչուն պալատա մուհարրէր օլան իքի գալէմ էշեա՝ այրը այրը պիլմիւնագասա միւպաեաա իտիլէճէքինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարըն իւզըտ օն թէքմինաթ աքչէլէրինի վէ էօ միւթէբէր քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն թարիլաճէզէ գօմիսիօնը թաախիւտնամէլէրինի իթմէլէրի իլան օլունուր։

Մոտէրնէ-ոյէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, Թող հաճին դիմել Սթամպօլ փողոց Ջրավաճառ Ցակոբ աղայի ուրկէ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրէնով։

ԹԱԽԻԼԻՅԷԼ

ԹԷԼԷԿՐԱՖՆԱՄԷԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ.—Թարաֆը Էչրէֆը հազրէթը Բատիչահիտէն Իթալիա գրալը հազրէթլէրինէ տօղուշլարը կիւնէ թէսատիւֆ իտէն հէվմը մախսուսը թէպրիք իչիւն, պիր դըֆա թէլէկրաֆնամէի Հիւմաեուն քէշիտէ պույրուլմուշ վէ միւչարիլէյհ գրալ հազրէթլէրի թարաֆընտան թէլէկրաֆլա արզը թէչէքքիւր իտիլմիշ տիր։

ԹԱՐԱՊԼՈՒՍԸ զարպտա նիւֆուս թահրիրի մուամէլաթը թէմամըլյա խըթամ պուլարագ, աչիրէթ վէ գապիլէլէրին հազըրը մէզաարը անլաչըլարագ վագըթ, աւքէր ալընմասը իչինէտ պաչլանաճաղը՝ վիլաեէթտէն արզ օլունան թաքրիրլէ պիլտիրիլմիշ տիր։

ՕՍՄԱՆԼԸ սիկուրթա չիրքէթի միւտիրիեէթինին 99 սէնէսէ չըգարըլմասը՝ միւնասիպ կէօրիւլէրէք, արզ օլունան նէզարէթտէն Պապը-Ալիեէ արզ իտիլէճէք իմիչ։

ՇԷՀՐ էմանէթի մէմուրլարը մաաչլարընըն պուլունտան սօնրա մունթազամ սուրէթտէ վէրիլմէսի գարարլաչտըրըլարագ, մուհասէպէսէ օ եօլտա էմր վէրիլմիչ տիր։

ՎԻԼԱՅԷԹԼԷՐՏԷ, էսկի եէնի տամկասըզ տիւրքէմէլէրին օրթատան գալտըրըլմասը խուսուսու իթթիխազ իտիլմէսի չարշինէ պազըլմագտա տըր։

ԹԸՊՊԻՅԷԼԻ Միլքիյէ մէքթէպի ճէզաճը սօն սընըֆ չակիրտանընտան իքմալ իմթիհանընա գալմըշ օլանլարտա իչ տէֆա իմթիհանա կիրէպիլէճէքլէր տիր։

ԱԲԵՍ գալէսընըն պուրճը իւզէրինտէ լաստ?թախանէ հալինէ գօնուլաճագ խարապ գօղուշլար՝ կէնիչլէտ բըլանաճագ տըր։

ՊԱՂՏԱՏ վիլաեէթի տախիլինտէ Սէզըլմէ քէօրիւսինին եազըլմասընա թէքրար պաշլանըլմըշ տըր։

ՊԱԹՈՒՄՏԱՆ կէլէնլէրէ գարշու գօնուլմուշ օլան գարանթինա գալտըրըլմըշ տըր։

ԻՒՋ ԱՅԼԱՐ միւնասիպլէթիլէ տըչարըլարտան չէհրիմիզէ կէլմիշ տիկէնիքլէրին ԱԹանպօլա կէլմէկէ միրինէ մէյտան իճապ խուտճէքլէրի պիլտիրիլմիշ տիր։

ՄԱՆԱՍԹԸՐ ճիվարընտա ալթմըշ սաաթ տէվամը գար եազըլմըշ տըր։

ՄԻՒԼԱԶԱԹ.—Ալմանիա վէ Սըրպիսթան վէ Եունան սէֆիրլէրիյլէ, Իրան, Ֆրանսա վէ Ամէրիգա մասլահաթկիւզարլարը Պապը-Ալիեէ կէլէրէք, Խարիճիէ նազըրը բաչա հազրէթլէրիյլէ միւլագաթ էյլէմիշլէր տիր։

ԷՆԽԱՍԸ ՐԷՋԻԼԷ.—Աթինատա չըգան «Ասթի» կազէթասընըն Սթանպօլ մուխապիրի թարաֆընտան կէօնտէրիլէն վէ մէզքիւր կազէթատա միւնտէրիճ պուլունան պիր ֆըգրատա, մէմալիքը Շահանէտէն Եունանիսթանա ֆիրար իտէն պիր թագըմ նէֆէրլէրին մէլանէթքեարանէեէ ճէզաեէթ իտէն րէզիլլէր հազըրլընտա, Եունան հիւքիւմէթինճէ ճէպրաեընա գարար վէրիլէն թահգիգաթը անտան Ալէյհտէ Օսմանլը կազէթալարը թարաֆընտան մէմնունիեէթլէ կէօրիւլտիւկինի պէեան իտիլտիկի օլմասընա պինաէն, աթիտէքի սէօզլէր եազըլմըշ տըր։ «Նան ու նիյմէթիյլէ պէսլէնմիշ վէ էնվաի լութֆ ու ինաեէթինէ մազհար օլմուչ օլտուղլարը տէվլէթ վէ մէմլէքէթէ գարշու պու կիպի մէլանէթ վէ ալչագճա մուամէլէլէրէ վէ հարէքէթլէրէ ճէսարէթ իտէն պու միսիլլու րէզիլ չախսլարըն Եունանիսթան թօբրաղընտան գօվուլմալարը գօմչուլըգ հուգուգընա մուվաֆըգ պուլունմաճագ իտի։ Պու կիպի րէզիլլէրի հիմաէէ իթմէքտէ ինսանիեէթ չիմտիւէյէ գատար քիլլիյէն մուհաֆազա օլունան միլլէթ Սթանպօլ գազանընտան գօվուլմալարընա Եունանիսթանըն գօվուլմալարընը թէչէքքիւրլէ խուլիաեա պաքըլըր։»

ՍԹԱԹԻՍՏԻՔ.—Սաէփ Թէրագգըլանը՝ Պատիչահը Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթինին 314—315—316 սէնէլէրի սթաթիսթիքի իքմալ օլունմուշ, Մահմուտ պէյ մաթպաասընտա թապ իտիլմէք իւզրէ իմիչ

ՄԵՐԻՔԷԶ ԱԶԸԼՄԱՍԸ.—Գասթամօնի վիլաեէթի տախիլինտէ Ճիդտէ գասապասընտան 102 քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ քէաին Թաթայ գասապասընա պիր թէլէկրաֆ խաթթը ուզաթըլմասը վէ մէրքէզ աչըլմասը խուսուսընա իրատէի Սէնիյէ չէրէֆսատըր պույրուլմուշ տըր։

ՊԱՂՏԱՏԱ կէօնտէրիլէճէքլէրին եազըտրըլմըչ թէֆթիշ հէյէթի՝ Տախիլիյէ նէզարէթինտէն իմթիհանը օլունաճագ պիր մէմուրըն րիասէթի ալթընտա պուլունտուրուլաճագ տըր։

ՀԱՐԷՔԻԹԸ ԱՐՁ. — Էրզրումտա զէլզէլէնին արասըրա տէվամ իթմէքտէ օլտուղը՝ վէ պազը պինալարըն խասարա օղրատըղը՝ վէ հիւքիւմէթճէ էհալի հագգընտա հէր տիւրլիւ մուաւէնէթին իճրա խուլումէքտէ պուլունտուղը՝ Էրզրումտան Թելէկրաֆլա պիլտիրիլմիշ տիր։

ԷՎՎԷԼՎԻ կիւն ազշամ Սամոտըգը, Տինար, Շուհուտ վէ Սէնճալը Նահիյէլէրինտէ զէլզէլէ վուգու պուլմուշ իսէ տէ, համտ օլսուն զարարը մուճիպ օլմատըղը Պրուսատան Թէլէկրաֆլա պիլտիրիլմիշ տիր։

ՊԻՒՔԻՐԷՇ կաղէթալարընտա օգունտուղունա կէօրէ, կէչէն հաֆթա պիւտէն զիլխատէ Իսլամ աիլէսի՝ Պուլկարիսթանտան Քէօսթէնճէնէ կէլէրէք, Սալթանաթը Սէնիյէյէ պաշ չէհիվէնտէրի մարիֆէթիյլէ։ ճիւմլէսի Տէրսաատէթէ կէօնտէրիլտիկի կիպի, պու քէրրէ 700 խանէ տէ 1560 նուֆուս՝ Սթանպօլա կէլմէք իւզրէ, Քէօսթէնճէտէ վաբօր պէքլէմէքտէ իմիշլէր,

ԹՕԽՈՒՄԼՈՒԹ ՁԱԽԻՐԷ ՎԷՐԻԼՄԻՍԻ. — Տէրնէ գազասընտա գուրագլըգ սէպէպիյլէ, թօխումլուղա միւհթաճ օլան Տէրնէ իլէ Գուլպլէ նահիյէլէսի էհալիսինէ իւչէր պին պէչէր խիւզ քիլէ վէ Գուլէա վէ Թապրագ նահիյէլէրինէ իքիշէր պին պէչէր խիւզ քիլէ արբա թէվզիինէ գարար վէրիլէրէք, իճապը՝ մագամը սամիի Սատարէթտէն լաղըմ կէլէնլէրէ էմր պույրուլմուշ տըր։

ԵՈՒՆԱՆ ՖԻԼՕՍԸ. — Էրզան պույրուլան միւսաատէի մախսուսա իւզէրինէ, Օսմանլը սուլարընը զիարէթ իթմէքտէ օլան Եունան ֆիլօսունըն՝ կէչէն բէնճշէնպիհ կիւնի Սիւտամըն Վաթի լիմանընա վարըլ օլտուղը՝ Թէլէկրաֆ խապէրլէրինտէն տիր։

Մէզքիւր ֆիլօնըն նէ եօլտա գապուլ օլունտուղը հագգընտա Սիւտա հաղէթալարընտա կէօրիլէն Թաֆսիլաթ՝ աթիտէ նագլ օլունուր։ Ֆիլօ՝ Վաթի լիմանընա կիրէր կիրմէզ գալէսի Շահանէսի սէլամլամըշ օլտուղընտան օրատան տա մուգապէլէ օլունմըշ տըր։ Պունը միւթէագըպ Սիւտա պէյլինին աաիրէսի միւտիրի, ֆիլօ գօմանտանը Մ. Զօթօսի զիարէթ էյլէմիշ տիր։ Պու զիարէթտէն պիր ազ սօնրա, գօմանտան Մ. Զօթօ՝ պէրապէրինտէ մաիյէթի էրքեանը պուլունտուղը հալտէ, Սիւտա պէյի սէատէ Միխալաքի էֆ. հազրէթլէրինի զիարէթ վէ ավտէթ էյլէմիշ վէ միւշարիլէյհ հազրէթլէրի տախի պիր սաաթ սօնրա գօմանտան կէմիսինէ կիտէրէք, մումաիլէյհէ իատէի զիարէթ էյլէտիկի սըրատա, ֆիլօ մուզիգասը Համիտիյէ մարշընը թէրէննիւմ էյլէմիշ վէ ավտէթլէրի սըրասընտա Թօփլար աթըլարագ, հիւրմէթ իտիլմիշ տիր։

Ֆիլօնուն էվվէլքի կիւն Բիրէաա տօղրու հարէքէթ էյլէմէսի մուգարրէր իտի։

ՄԻՒԼԱԳԱԹ. — Գուտսը շէրիֆ Րում բաթրիգը օլուպ, էրզան պույրուլան միւսաատէի Սէնիյէյի հազրէթը Բատրիգհի իւզէրինէ, չէհրիմիզէ կէլմիշ պուլունան բիւթպէթլու Տամիանոս էֆ. հազրէթլէրի, էվվէլքի կիւն ատլիյէսէ վէ մէշահիր նազըրը իւպէթլու տէվլէթլու Ապտուրրահման բաշա հազրէթլէրինին գօն ագլարընա կիտէրէք նազըրը միւշարիլէյհ հազրէթլէրիյլէ միւլագաթ էյլէմիշ տիր։

Բաթրիգը միւշարիլէյհ հազրէթլէրի Րուսիա, Եունան վէ Սըրպիսթան սէֆիրլէրի հազարաթըն տախի զիարէթ էյլէմիշ տիր։

ՄԷԶՕՎԱ Թարաֆընտա տախի գար տիւշէրէք, Բրէզօլը Միխալըն գար իչինտէ ատնմուշ օլտուղու կէօրիւլիւպ, տէֆն իթտիրիլտիկի՝ Թէլէկրաֆ խապէրլէրինտէն տիր։

ՎԷՊԱ. — Պու այըն նիրմի ալթընճը վէ նէտինճի կիւնլէրինտէ, Մըսըրըն հիչ պիր թարաֆընտա Թուլուլան վէ եօլէն օլմատըղը Թէլէկրաֆ խապէրլէրինտէն տիր։

ԱՎՍԹՐԻԱ սէֆիրի՝ տիւնքի կիւն մուվագգաթէն մէմլէքէթինէ կիտէճէք իտին, պիր հաֆթա սօնրա կիտէճէք տիր։

ՉԸԵԱՖԷԹ. — Եունան սէֆիրի հազրէթլէրի թարաֆընտան էվվէլքի ազշամ Ֆրանսա մասլահաթկիւզարըյլա Ֆիլէմէնկ սէֆիրինէ վէ տիւեունը ումումիյէսէ Իթալիան տաէրինլէրի վէքիլինէ վէ սաիրէսէ պիր զըհաֆէթ վէրիլմիշ տիր։

ՍԸՐԳԱԹ ՎԷ ՃԻՆԱՅԷԹ

Մարաշլը Մուսթաֆա նամ պիր շախս՝ Զարըլտա մահֆուզըդըլարտա գույումճը Եովհաննէս աղայա միւրաճաաթլա, նէտինէ պուլունան պազը միւճէվհէրաթը սագլահապիլէճէք նէրի օլուպ օլտուղընը սօրար. Եովհաննէս աղա պունուն հալինտէն շիւբհէ էտէրէք, ճէվապը մուվաֆագաթ վէրիր. օ պիր թարաֆտան տա իչի զապըթաա անլատըր։ Ճիւմտա էրթէսի կիւնիւ Մուսթաֆա թէքրար կէլիպ Եովհաննէս աղատան սագլահաճագ պիր նէր պուլուպ պուլմատըղընը սօրտուղը սըրատա մումայիլէյհին խաֆի պիր իշարէթի իւզէրինէ մալիւմաթ ալան զապըթա՝ մէրգումը թէրտութ իտէր։ Մուսթաֆա իսթինթագ էտիլտիկտէ, Շուրայի Տէվլէթ իսթինաֆ մահքէմէսի րէիսի Ալի պէյին խանէսինտէն չալընմըշ վէ 200 լիրա գըյմէթինտէ պուլունան պազը էլմասլարը՝ Րումէլի Հիսարը մէզարըղընտա սագլամըշ օլտուղընը իգրար իտէր վէ նէրինի տէ կէօսթէրիր։ Եովհաննէս աղանըն պու սըրգաթ մէսէլէսինտէ էթտիկի խըտմէթ վէ տօղրուլուգ սօն տէրէճէ չաեանը թագտիր վէ իպրէթ օլաճագ տըր։

—Մէվլահանէ Գաբուսընտա Նուրի վէ Եօմէր նամ շախսլար պէյնինտէ նիզա վուգու պուլարագ, Նուրի՝ Եօմէրի ալթը նէրինտէն աղըր սուրէթտէ եարալամըշ տըր։

ԳԱՑԱ ԽԸՐՍԸԶԼԱՐԸ

Կալաթատա մօլլաեաճը Հասանըն տիւքքեանընտաքի գազա գըրըլարագ, 51 լիրալըգ ազչէ վէ միւճէվհէր չալընմըշ վէ պունուն իչիւն մազգատա Խաթան Գօչօ, Վանկէլ վէ պունլարըն էնիշթէսի մէշհուր գազա խըրսըզը Անանչօ՝ թէրտութ խուլունմիշլէր տիր։ Բազար կիւնի Վանկէլ վէ Գօչօ՝ պէրմիւթատ պէքճի Եօմէր աղատան անախթարը խըթէրլէր, օ կիւն Անանչօ՝ տախի պէրապէր իմիշ։ Պունլար չօգտան պիրպիրլէրի իլէ խաֆի միւնասիպէթտէ օլտուգլարընտան, գազանը իթթիֆագլէ գըրտըգլարը անլաշըլըմըշ տըր. Խըրսըզլար՝ արգա գաբուեը աչըգ պըրագըպ Ֆիրար էթմիշլէր, վէ գաբուեը աչըգ կէօրէն գաճվէճի չըրաղը՝ քէյֆիէթէ խապէր վէրմէմիշ, հալպուքի մուախխէրէն իչ մէյտանա չըգտըղընտա, մէրգում՝ սըգըշտըրըլարագ, ուսթասը Գօչօնըն սըրգաթտա զիմէտտար օլտուղունու իգրար իթմիշ տիր։

Ի Խ Թ Ա Ր

Տիւն կիճէ սաաթ օն րատտէլէրինտէ կաղէթամըզ պասըլմագտա ի քէն գազաէն մաքինա սագաթլանմըշ վէ պաշգա մաքինատա Թապ իթմէք մէճպուրիյէթի հասըլ օլմուշ օլտուղունտան, կաղէթամըզ՝ հէմ վագթընտան կէճ գալմըշ վէ հէմ տէ պազը նիւսխէլէրի էռիճէ պասըլմամըշ օլմագլա, պու խուսուստա պէեանը մազէրէթ միւսարաաթ էյլէրիզ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՎԷՅԱՆՈՒՆ ՑԱՆԿԻՆ ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր Ա. երեսին վրայ կ'հրատարակենք ընտրական Ժողովի գործառնութեանց նկարագրութիւնը պարունակող երկու Թղթակցութիւն. երրորդ մը՝ որ ուշ հասաւ, ուրիշ մանրամասնութիւններ պարունակելուն՝ արժան դատեցինք զանոնք ներկայացնել։

«Հոկտ. 19ին ուրբաթ օր Սահակ եպսկ. Խապայեան, ընկերակցութեամբ երկու վարդապետներու և քահանաներու, կառավարական պաշտօնատունը երթալով կուսակալ փաշային կ'ներկայանայ, կ'յայտնէ թէ հետեւեալ օր իսկ ընտրական Ժողով պիտի բացուի Վեհափառ Կայսեր բարեհաճութիւններ ընելով։ Փաշան փափաք կ'յայտնէ անձամբ ներկայ գտնուիլ բացման, Մէքթուպճի պէյի և կուսակալութեան Թարգմանին հետ։ Սահակ եպս. վերադարձին պատգամաւորներն հրաւիրեց հետեւեալ 20 Հոկտ. շաբաթ օրուան համար։ Ըստ հրաւիրագրի, պատգամաւորք փութացին ամբողջապէս հաւաքուիլ Առաջնորդարանի մէջ շաբաթ ժամը 6ին։ Կը ներկայացուէին Սիսի և 17 ընտրական իրաւասութիւն ունեցող կեդրոնները։ Առաջնորդարանէ թափօրով եկեղեցի իջան պատգամաւորք, առաջնորդութեամբ Խապայեան Սրբազանի. ըստ խառման, փաշան ալ երկու ժամէն իր երկու հետեւորդներով եկած էր։»

Երեկ դարձեալ չգումարուեցան Կրօնական Ժողովն ու Նպաստից Յանձնաժողովը։

—Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ Կարնոյ երկրաշարժէն վնասուած ազգայիններուն համար, Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ մէկ քանի Կարնեցիներէ, որոնք են՝ Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան, Դանիէլ էֆ. Հանէսեան, Գարեգին էֆ. Ադամեան և Կարապետ էֆ. Խերպէկեան։ Արդէն Պատրիարքարանէն 100 ոսկի հատկացուած էր անմիջապէս։

—Տրապիզոնի առաջն. Փոխանորդ Տ. Մեսրոպ Ա. քհ. Շահլամեան, յառաջիկայ Եշ, իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի «Բաքէ»ի շոգենաւով. ինչպէս կ'յիշուի Տէր Հայրը իր աչքերու տկարութիւնը դարմանել տալու համար Պոլիս եկած էր։

—Տիարպէքիրի գաւառական Ժողովը առաջն. Տեղապահ Տ. Եղիկեէլ Ծ. Վ.ը Առաջնորդ ընտրած և իրեն ալ իմացուցած էր, սակայն Եղիկեէլ Վրդ. ինքզինք այնքան հոգեւորական բազմակարօտ վիճակին պէտքերուն հասնելու անկարող զգալով, Ս. Պատրիարքին իր հրաժարականը մատուցած է։

—Բաղէշի գաւառական Վարչութիւնը առաջն. տեղապահ ընտրելով ինքնիրեն Տ. Վահան Ծ. Վ. Ցակորեանը։ Ս. Պատրիարքէն խնդրած է որ Վահան Վ. փութով Բաղէշ ղրկուի։

—Բալուի առաջն. Տեղապահ Նիկողոս Վրդ. Ֆրանկիւլեան իւր Վիճակէն Մարզուան, իր հայրենիքը քաշուած և այս պարագան Ս. Պատրիարքին հաղորդելով Բալուէ զատ ուրիշ տեղ մը պաշտօն ստանձնելու պատրաստակամութիւն յայտնած է։

—Սամաթիոյ Սահակեան և Ն. Վարդուհեան երկսեռ վարժարաններու պաշտօնէութիւնը հեռագրաւ շնորհաւորած է Պէրպէրեանը՝ իր Յոբելեանին առթիւ։

—Կիրակնօրեայ Յոբելեանին երբ ծանօթ անձնաւորութիւն մը գրաւոր ճառ մը կ'արտասանէր, Թուղթերէն մին կ'կորսուի և ի վերջոյ կ'հասկցուի թէ հոն գտնուող ուսուցչի մը գրպանը մտեր է, կարճ կապել տալու դիտմամբ։ Կ'երեւայ թէ այս ուսուցիչը, ո՛վ որ է, փոխանակ իր աշակերտներուն արժանի օրինակ մը ներկայացնելու, անոնց բըղըլի խեղկատակութիւնները ի՛նք օրինակած է։ Սակայն թերեւս նոյն իսկ փոքր աշակերտ մը մինչև իսկ չպիտի համարձակէր այդքան մեծ յանդգնութիւն մը գործելու անքաղաքավարութեան մէջ գտնուիլ, երբ նոյն օրուան հանդէսին պէս այլազան հասարակութեանց ներկայացուցիչներու և կարեւոր անձերու մասնակցութեամբը կազմուած հանդէս մը տեղի։ Երբ խորհինք թէ այս մարդը մեր կրթական գործին մշակներէն է, անխուսափելի է իր բերած արատին մասնակից ըլլալ ընդհանրապէս։ Թէոդիկի լուսանկարին պէտք չկայ եղեր անպատճառ այսպիսիներու խկութիւնը հասկնալու համար։ Այդ կարգի մարդիկը իրենց հոգւոյն, մտքին և բարքերուն տգեղութիւնը հրապարակաւ ալ ներկայացնելէ չեն քաշուիր։

—Հաճընի Ազգ. աղջ. վարժարանի վարժուհի Օր. Արաքսի Մուրատեան իր պաշտօնատեղին հասնելով անմիջապէս գործի սկսած և բաւական թուով աղջիկներ բողոքականաց վարժարանէն վերադարձած են, թէև մեծամասնութիւնը դեռ կը չարունակէ։

—Սկիւտարի բարեսիրաց մարմինը, որ դպրոցական աղքատ տղոց զգենական պէտքերը կը հայթայթէ, իր դիւանը կազմեր և Սարգիս Թիւթիւնճեան ատենապետ, Վահան Սաքըեան ատենադպիր ու Եղիա Սաքաեան՝ գանձապահ ընտրուեր են։

—Ստացանք «Հանրագիտակ»ի Զրդ թիւը, պատկերազարդ. պարունակութիւնն է դպրոցականներուն յատուկ պատմութիւններ, հրահանգներ, խաղեր, միւլ Վէրնի հետաքրքրաշարժ մէկ վէպը, (պատկերներով)։ Գաւառներու համար եռամսեայ բաժանորդագրութիւն բացուած է $12\frac{1}{2}$ ղրշ.ի։

Դիմել ուղղակի Նշան Պէրպէրեանի հասցէին։

ԳՐԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ

Պիմէն Գ. Զարդարեան պատիւ ունի ձեզ ծանուցանել թէ՝

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Կը շարունակէ ամէն տեսակ գիրքեր անմրցելի աժանութեամբ և կատարել գիրքի և տպագրական գործերու ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ գնահատելի ուղղամտութեամբ։

Ձմեռն եղանակին համար վէպերու ճոխ մթերք մը վարձքով հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրուած է։

Լրագրա-գրական հաւաքածոներ, ամէն թուականներու Արեւելք, 1887-96, Օրաթերթի 1892-96 եւայլն։

Կաղանդի առթիւ նուէրի օրացոյցներ և աղօթագիրքեր և կազմերու այլազանութեամբ,

Գրատունս մասնաւորապէս կը վրալի նամակագրոշմներու տեւտուրով և կը գոհացնէ իրեն ուղղուած բոլոր հարցումներուն, եթէ պատասխանի ծախսը (1 ղրշ. պուլ) ղրկուած ըլլայ։

ԱՌԱՆՑ ԴՐԱՄԻ ԳԻՐՔԵՐ բոստայի նամակագրոշմներու փոխարէն որոնց արժէքը ձեռնհասօրէն կը գնահատուի։

Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Թիւ 50 աղբիւրին դէմ, 20—1

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ ՏԱՏԵԱՆԻ
ԲԱՐԻՋԻ ՀԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Փաշային ծանօթ՝ յարգելի և ժամանակակից իրաց ու դիպաց քաջածանօթ անձնաւորութիւն մը, մեր խնդրանաց վրայ նոյն ժամանակուան ֆրանսերէն թերթերէն յատկապէս քաղուած տեղեկութիւնները մեզ հաղորդեց ազնուօրէն որ է աւասիկ. «1862 հոկտ. 29 Բարիզի Օսմանեան նորընտիր դեսպան վսեմ. Մէհմէտ Ճէմիլ փաշայի հետ մայրաքաղաքս ժամանեց իր խորհրդական Ազնուաշուք Յարութիւն պէյ Տատեան։ Բնականաբար մեր ուրախութիւնը կը բազմապատկուի, արդէն մայրաքաղաքիս սակաւաթիւ Հայ ազգի ազնուական հիւրերուն վրայ աւելցած տեսնելով Յարութիւն պէյն ևս, որ պարծանքն է Ազգին, ոչ միայն իր զանազան գիտութիւններովը ու առաքինութեամբը, այլ և գի, հաւատարմութեան արժանի տեղէ իմացածնուս նայելով, Նորին Վսեմութիւնը շատ սիրելի եղած է Օսմանեան Օգոստափառ Սուլթանին։ Յարութիւն պէյ իր հրաժեշտն ու յարգանքն Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար, ներկայանալու պատիւն ունեցած ժամանակ, Նորին Կայսերական Վեհափառութիւնը յայտներ է Տատեան գերդաստանին վրայ իր ունեցած մասնաւոր վստահութիւնն ու համակրութիւնն։ Յարութիւն պէյն ալ շնորհաւորեր է իր քաջ քաղաքագիտութեանը համար։

1863 մայիս 6 ին Բարիզի Օսմանեան դեսպան վսեմ. Մէհմէտ Ճէմիլ փաշա որ նոյնպէս դեսպան է Սպանիոյ տէրութեան քով, մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Մատրիտ երթալու համար, որ իր դեսպանական գիրը մատուցանէ Սպանիոյ վեհ. Թագուհւոյն։ Նորին Վսեմութիւնն իր բացակայութեան պաշտօն իւրեն փոխանորդ թողուց ի Բարիզ իր առաջին խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն պէյ Տատեանն որու յանձնուած է նաև դեսպանատան գործերը Վեհ. Սուլթանին յատուկ հրամանաւ։» Մեր ծերունազարդ բարեկամը կը պատմէ նաև թէ օր մը ի Բարիզ ապագայ փաշան բաղձանք կը յայտնէ զինքը տեսնելու, և ինքն ալ պէյին այդ բաղձանաց գոհացում տալու համար անմիջապէս կ'երթայ Նորին Վսեմութեան պաշտօնատեղին, իր գալն իմաց կը տալ մեծանուն պաշտօնատարին. «Ներս բերէք», կըսէ։ Մեր աստուածավախ մարդը կառաջնորդուի հանգուցելոյն սենեակը, սենեկէն ներս մտնելու պահուն, կը տեսնէ որ աղքատ կին մը դուրս ելաւ աճապարանքով։ Տեսակցութիւնը շատ սիրալիր և երկար կ'ըլլայ և ապա մեր բարեկամը իր յարգանքները մատուցանելով հրաժեշտ կառնէ Նորին Վսեմութենէն, և հազիւ ընդունելութեան մեծ դահլիճին դռնէն կը հեռանայ, յանկարծ մէկը կը կեցնէ զինքը և փոքրիկ ծրար մը կը յանձնէ. մարդն այս բանէն այլ յայլմէ եղած, քիչ մը յառաջանալով անհամբերութեամբ ծրարը կը բանայ և կը տեսնայ տասը նոր Նաբոլէոն. «Մտածեցի որ, կըսէ, մարդը, թերեւս պէյն նպաստ մը կընէ ինձ։ Բայց ժամանակ անցնելէն վերջ իմացայ որ, կըսէ, պէյը այդ ծրարն վերոյիշեալ աղքատ կնոջ յանձնելու համար սպասաւորին տուեր է, բայց ծառային անճարակութիւնն՞ն թէ ոչ նախախնամութեան... մէկ սիրուն քմահաճոյքէն... իրեն է տրուեր։»

ԱԲԳԱՐ ՊԱԼԸՄԵԱՆ

ՄԵՃԵԼԼԷ
ՕՍՄ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Հինգ հատոր

Վերջին գին 20 ղրշ.

«Մէճէլլէ» կամ Օսմ. Քաղաքային Օրինագրքին հայերէն թարգմանութիւնը —Թուրքերէն բնագրին հայատառ արտասանութեան հետ դէմ առ դէմ— հինգ հատոր կը բաղկանայ, որոնց իւրաքանչիւրը կը ծախուէր ցարդ 10 ղշ.ի։

Հրատարակիչը, սոյն օգտաշատ օրինագիրքը մերայնոց մէջ ընդհանրացնելու նպատակաւ, այս անգամ 60% զեղչած է գինը, և 50 ղշ.էն 20 ղշ.ի իջեցուցած է, այն է իւրաքանչիւր հատորը 4 ղշ. միայն։ Առաջին հատորը զատ չի ծախուիր. միւս հատորները կը ծախուին։

Հինգ հատորէն գին 20 դահեկան անզեղչ

Միակ կեդրոնատեղին

Զաքմաքճըլար Եօգուշը, աղբիւրին կարգը, կազմարար Արշակ Մանուկեանի կազմատունը։ 5 ղշ.ի տարբերութեամբ, 5 հատորը ի միասին կիսակաշի գեղակազմ և ամրակազմ 25 ղրշ.։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ այրի տկն. Էլպիս Միքայէլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.

Մեծ. Տեարք. Յարութիւն էֆ. Ասլանեան 108, Խորէն էֆ. Մէրճանճեան 54։ (Կնք+)

* * *

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1902 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Գին 40 փարա

Ազգ. Հիւանդանոցի պարզ օրացոյցը մաքուր ու պագրութեամբ հրապարակ ելած է։ Ինչպէս անցեալ տարի եկեղեցական ժամերգութեանց մասը՝ սովորականէն աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ կը պարունակէր, նոյնպէս և այս տարի իւրաքանչիւր օրուան եկեղեցական պաշտամանց «պատշաճ»ները աւելի ճոխացած են, օրացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խորան մը դրուած է ընդհանուր կէտերուն վրայ ի դիւրութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցւորաց։

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ յայտարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օրացոյցն է որ արտօնեալ և վաւերական է Ազգ. Պատրիարքարանէն, հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ անոնց կողքերուն վրայ դրուած կնիքին, ուր գրուած է «Սեփհականութիւն Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի, 1902։»

Անցեալ տարի 50,000 օրինակի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օրացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր աղբիւր մը դարձած է Հիւանդանոցիս համար, ուստի հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ այս տարի ալ բարեսէր ազգայիններն պիտի փութան մէկ մէկ օրինակ գնել անոնցմէ և նպաստել ազգին տան մէջ խնամուած հազարէ աւելի պատսպարեալներու։ (Կնք+)

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՓԱՐԻՍ, 12 Նոյ. — Պէրլինտէն ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Պօէր մուրախխասլարընա Ալմանիա սիեասի տաիրէլէրինտէ րէսմի միւլագաթ իչուն միւսաատէ օլունմաեաճագ տըր։

ՊԷՐԼԻՆ. — Պօէր մուրախխասլարընտան Տօքթօր Լէյտս վէ Մ. Ֆիշէր՝ Ինկիլթէրա միւսթէմլէքեաթ նազըրընըն կէչէնլէրտէ իրատ իթտիկի նութգընտա՝ Ալմանիատա Ինկիլիզլէր ալէյհինտէ էֆքեար վէ հըսսիեաթ ուեանտըրմասընտան իսթիֆատէ իթմէք իւզրէ, պուրատա կէլմիշլէր տիր։

ԼԱ-ՀԷՅ. — Հաքէմ մէճլիսի խատէսի՝ Ճէնուպի Աֆրիգա մէսէլէսինէ տաիր Պօէրլէր թարաֆընտան վուգու պուլան թէքլիֆաթ հագգընտա պիր գարար վէրմէք իչուն նօյէմպրին նիրմիսինտէ թօփլանմաղա տավէթ օլունմուշ տըր։

ԲԷՐՆ. — Զին իմբէրաթօրը ախէսի պիր այա գատար պուրատա կէլէճէք տիր։

ՊԷՐԼԻՆ. — Սաքսօնիա էալէթինտէ քեաին Ըսթաֆօրթ չէհրինտէն ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Լուի նամ մատէն գուեուլարընտա թօբրագ չէօքէրէք, ամէլէտէն 75 քիշի ալթընտա գալմըշլար։ 6 քիշի թէլէֆ վէ 25 քիշի մէճրուհ օլմուշ տըր. 13 քիշինին նաշը պուլունամամըշ վէ գալանլարը գուրթարըլմըշ տըր։

ԻՍՄԱԻԼԻԵԷ. — Էֆրէնճի այ պաշընտան օնունճու գատար Սիւվէյշ գանալընտան 106 կէմի կէչիպ, 1,850,000 ֆրանք հասըլաթ օլմուշ տըր։

ՓԱՐԻՍ. — Մէպուսան մէճլիսի թիւճճար կէմիլէրի հագգընտաքի լաիհանի միւզաքէրէ իտէրքէն, Թիճարէթ վէ սանաիի նազըրը Մ. Միլլրանըն իթիրազաթընա գարշը օլարագ, էճնէպի մէմլէքէթլէրինտէ եարտըըլան կէմիլէր իչուն հէր տիւրլիւ իքրամիյէէ վէ հիմաեէնին գալտըրըլմասընա տաիր օլան թէքլիֆի գապուլ էյլէմիշ տիր։

ՌՕՄԱ. — Գրալ հազրէթլէրինին տօղտուղլարընըն սէնէի տէվրիյէլէրի միւնասիպէթիյլէ Իթալիանըն հէր թարաֆընտա բայրագ չէքիլիքլէր իճրա օլունմուշ տըր։ Ռօմա չէհրի՝ միւքէմմէլ սուրէթտէ տօնատըլմըշ վէ ազշամ թէնվիրաթ (լուսավառութիւն) իճրա խուլմըշ տիր։ Գրալ հազրէթլէրի Նաբօլիտէ պիր րէսմը կէչիտ իճրա իթտիրմիշ տիր։ Պու րէսմը կէչիտտէ պիր խայլը ժէնէրալլար հազըր պուլունմուշ տըր։ Գրալ հազրէթլէրի չիտտէթլէ ալգըշլանմըշ տըր։

Պու սապահ Էմին Էօնիւնտէ սաթըլան սէպզէնին Շէհր Էմանէթը ճէտվէլինտէ մաթպաամըզա թէսլիմ օլունան ֆիյաթ ճէտվէլի.

Ճինսի էշեա		Օգգէ	Ղրշ.	Բր.
Արպուզիւմ	——	1	—	
Եէշիլ աճը պիպէր	——	1	1	—
Եէշիլ թօմաթէս պիպէր	——	1	—	30
Զալը ֆասուլիաը	——	1		
Լահանա	——	1	—	12
Սպանախ	——	1	—	12
Այշէ գատըն ֆասուլիա	——	1	1	20
Գըրմըզը տօմաթէս	——	1	1	20
Եէշիլ »	——	1	1	20
Սագըզ գապագը	——	1	1	15
Բէրէճիգ		1		10
Պօսթան բաթլըճանը		—	—	
Պալ »		100	20	
Օրթա »		100	14	
Թօբաճ »		100	10	20

Պալըգխանէթի ֆիխամթան զիխատէ սաթըլան օլուր իսէ օ միխտարը հագգընտա մուամէլէի ճէզաիէ իճրա օլունմագ իւզրէ Շէհր Էմանէթինէ վէ տախի րէփի պէլէտիէ միւտիր վէ մէմուրլարընա միւֆէթթիշլէրինէ միւրաճաաթ էյլէսին պէեան օլունմասը խիթամ օլունուր։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ռում. տիւն ազշ. գաբ.	25—34
» » » էն եիւքսէք	25—36 1/2
» » » էն աշաղը	25—33
Րումէլի չըմէն. ազշամ գըպտ.	99—
» » էն եիւքսէք	99—50
» » էն աշաղը	99—

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի ագսիօնը Օս. լիր.	13—
Միխալիճ Ա.	—87
» Բ.	—45
Թրամվայ	5—65
Ժուխանէ	1—35
Օպլիկասիոն Թրամվայ	483—
Ասիւրանս	3—65
Գրէտի ժէնէրալ	0—10
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	0—12
Լօրիօմ	54—
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէտ	403—
Թրանվայ	71—
Րըլըթըմ Թահվիլաթը	465
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	262—50
Անատօլը չըմ. ագսիօնը	9—07

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	107—39
Մէթալիք	98—20
Ինկիլիզ լիրասը	110—07
Ֆրանսըզ ալթունը	87—25
Բօլ	90—20
Գրէմից ալթունը	51—08
Գարպօն գայմէսի	8—56

ԵՒՐՕՓԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 12 Նոյմբ.

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	91—87
Օսմ. էսհամը աշըլը	23—35
» գաբանտը	23—37
» » Բ	49—25
« » Գ	25—50
Օսմանլը Պանգասը	10—50
Մըսըր Տայ. մուէթթահըտէ	105—
Պուլկար խաթիգրաղը	83—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—325

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	109—34
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—86 3/4
Ֆիօրէն Մանտա	——
Վիէննա չէքի (գուբօն)	——

Բարիզ 11 Նոյմբ.

Ֆրնս էսհ. 4% ֆր.	100—82
» » 4 1/2 %	101—70
Եէնի Օսմ. էսհամը աշըլըը	23—80
» » գաբանտը	23—87
Րումէլի չըմէնտըֆէրի	100—75
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	297—
» Պանգասը	518—
Գրէտի Լիօնէ	990—
Իթալիա էսհամը	99—10
Բուրօրիթէ Թիւրք	494—
Օսմանիյէ	440—
Տուան Օթօման	513—
Սըրանիօլ	70—30
Թրամվայ	75—
Գամպիօ 3 այ վատէ	105—
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	—

Պէրլին 11 Նոյմբ.

Րումէլի չըմէնտըֆ. (մարգ)	84—50
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	22—235

Վիէննա 11 Նոյմբ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—10
Րումէլի չըմէնտըֆէրի ֆր.	93—50
Օսմանլը Րէժի ագսիօնը	270—

ԳԱՏԸ ԳԻՒՂԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մոդա՝ Գատը գիւղ, եկեղեցիին դիմաց Զալուքեան դեղարանը կը գտնուի ամէն ատեն, ուր կրնան դիմել նաև բաժանորդագրուիլ փափաքողները։

Տէօրտիւնճիւ սահիֆէտէքի Թօմաս թէֆրիքալարընը օգույունուզ։

ՑՕՔՑՕՐ
Մ. ՃԻՎԱՃԻՐՃԻ
ՄԱՄՆԱԳԷՏ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԺԻՇԿ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ
ԼԱՆԿԱ

Գէ. Ն Ռօբ. Դիզօրէեն ե-տն էրիս-ս ժամ է Մ-էչէէ-ւ, Այթ-րէտն փէշ-րմե՛. Ռ-լէչ ժամ-ն-ւ, Ն-ե- ջէմէը, Հ-նի- էը դ---ե՛:

صفوت صدوق شبه

ويتال حبلرى

ՎԻԹԱԼ ՀԱՊԼԱՐԸ

Սինիր զաաֆիյէթնա, գանսըզլըգա վէ միտէ բահաթսըզլըգընա միւպթէլա օլանլար՝ էկէր չիֆա պուլմագ իսթէրլէր իսէ, պիլ ուսում հէքիմլէրին թաստիգ վէ թաւսին իթտիւքլէրի մէշհուր Վիթալ հապլարընտան գուլլանմալըտըրլար:

Ջիրա սինիր զաաֆիյէթը, գանսըզըգ վէ միտէ բահաթսըզլըգլարը էօյլէ միւահիչ խաստալըգլար տըր քի, վագթընտա թէտավիսինէ դայրէթ օլունմազ իսէ, պիր կիւն վիճուտլարընը քեամիլէն մահվ օլաճագընա վէ եա թէտավիսի ղայրը գապիլ միւշքիլաթէ ուղրաեաճագընա էմին օլունմալը:

Շէհրիմիզ պիրինճի սընըֆ էճզաճըլարընտան Անթուան Պարլանեան էֆէնտինին իսթիհզարէտէսի օլուպ, մէճլիսը թըպպիյէի Շահանէնին բուխսաթը բէսմիյէսինէ մազհար օլան մէշհուր Վիթալ հապլարը գուլլանանլար՝ աղ միւտտէթ զարֆընտա եօգարտա զիքր օլունան խաստալըգլարտան գուրթուլաճագլարը կիպի, կէնտիլէ սէպէպի իլէ վիճուտլարը խարապ իտէնլէր, սըրաճա վէ ալէլուսում քէմիքէ խաստալըգլարընա տուչար օլանլարա վէ էլ ասիրլէրինէ վէ սիւրէկ չարէմասընա դարէթ նաֆի օլուպ, հէլէ չօճուգլարըն պօյ ալմասը զէմանընտա եւլատլարընը սէվէն հէր բէտէր վէ վալիտէնին հասպէթ վէրիճի մէշհուր Վիթալ հապլարընտան քէնտի ճիհէթլէրինէ վէրմէլէրի էն պիրինճի վազիֆէլէրի տիր: Սիւա վէրէն գաճըլար գուլլանտըգլարընտա հէմ սիւալէրի չօղալըր, վէ հէմտէ չօճուգլարը թէվլիթլէտէ գուվվէթ պուլուր:

Ումումի տէբօսը Իսթանպօլտա Ճըղալ օղլունտա 33 նումէրօլու Անթուան Պարլանեանըն Ասըր էճզախանէսի տիր:

Սիրքէճիտէ Թիւրքիյէ, Պաղչէ գարուսընտա Բիւչիւքեան, Միւքճեան վէ Պէշիր Բէյոլ պէյ էճզախանէլէրի իլէ մէշհուր էճզախանէլէր վէ տէբօլարտա պուլունուր:

Գուփթուսը 12 ղրուշ տըր:

Ցէտօր Յ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Գումգաբու Մօլա-Թաչի Թիւ 15
Մայր եկեղեցւոյ անկիւն
ՍԱՄԱԹԵԱՆ ՃԳ. ԻԴԵՂԱՐԱՆՆ ԱԼ ԿԸԳՏՆՈՒԻ

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՖ ԼԱՍԹԻՔԼԸՐԻ ՆԻՇԱՆԻ

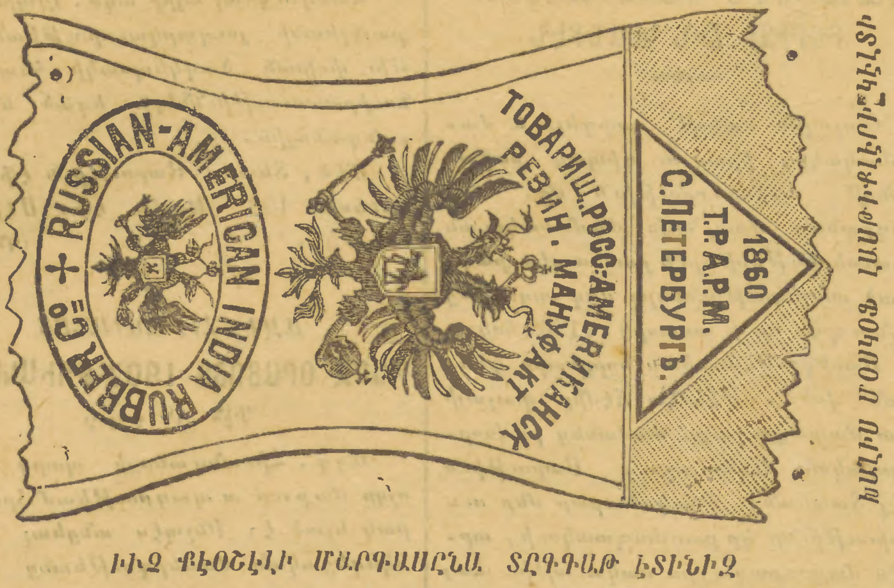

ԻՒԶ ՔԷՕՇԷԼԻ ՄԱՐԳԱՍԸՆԱ ՏԸԳԳԱԹ ԷՏԻՆԻԶ

Խալիս Մօսկօֆ լասթիք քալօշլարը ալմագ արզուսընտա պուլունանլար հօգարտաքը նիւ իւչ աւէա մարգասա տըգգաթ էթմիւէր. Էն զիեատէ իւչ քէօշէլի մարգանա քի, իշինտէ 1860 թարիխի վէ ալթընտա տէ Ռուսճա եազը իլէ ՍԷՆ ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ քէլիմէսէ պուլունաճագ:

Մէմալիքը Շահանէ իչին հէկեանէ աճէնթասը՝ Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ 27—13

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱԺ ԳՈ ՇԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թոքատլը

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և Եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեամբ ներքեւ կ'արտադրէ ամենամաքուր հոտեղէններ ինչպէս նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ:

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը: Փափաքողներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի:

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոսմ-Պաք և Կ. Խաճեճեան Որդիք վաճառատուները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի սորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով:

ԲԱՐԻԶ.—ՊՊ. Լաքարեէ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէօն:	ԻԶՄԻԴ.— Պ. Ցակոբ Մամճեան:
ՊՈՄՊԱՅ.— ՊՊ. Ալբքար և Ընկ.	ՌՕՏՈՍԹՕ.— Պ. Ցակոբ Բասմաճեան:
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Դալֆաեան.	ԶՄԻՒՌՆԻԱ.— Պ. Հայրիկի Վառինեան.
ԴԱՀԻՐԷ.— Պ. Հ. Բոզանեան.	ՍԵԼԱՆԻԿ.— Պ. Տինօ Փերնանտէզ.
ՌՈՒՍՃՈՒԳ.— Պ. Պ. Կ. Խաճեճեան Որդիք.	ԽԻՍԿԻՒԳ.— Պ. Մ. Քափասեանց.
ՎԱՌՆԱ.— Պ. Կէօնէ Արտինի.	ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆեր.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.— Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան:	ՍԱՄՍՕՆ.— Պ. Պ. Գնտրաճեան Եղբարք:
	ՏՐԱՊԻԶՈՆ.— Պ. Արիս Կ. Խաճեճեան.

24—24

ՌՈՒԷՍԹԸՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ
1851ՏԷ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան գըյմէթլարըն մէճմուի	Ինկ.	լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	»	»	1,250,000
Քեամիլէն թէէտիյէ օլունմուշ սէրմայէ	»	»	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԴԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպօլ, Պահճէ Գափու, Անանիատի Խան, Ն° 20, 21, 22:

Թաշրալարտա իչքիլզար վէ միւթեպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տըր

ԻԽԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալարըն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ռէսթըրնէքի 125 % տիր: Իշթէ պու հագիգաթ Ռէէսթըրըն բաղիպլէրինէ թէֆէվվիւգ իթ-միրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր:

ԲԱՐԻԶ ՍԷՐԳԻՍԻ ՌՈՒՄՈՒՄԻՍԻ
1900

ԱՍՍԷ, ՄԷԹԻՆ, ՍԷՒ, ՀԱՖԻՖ
ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՇՀՈՒՐ ՏԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱՍԸ
ՆԻՒ-ՀՕՄ

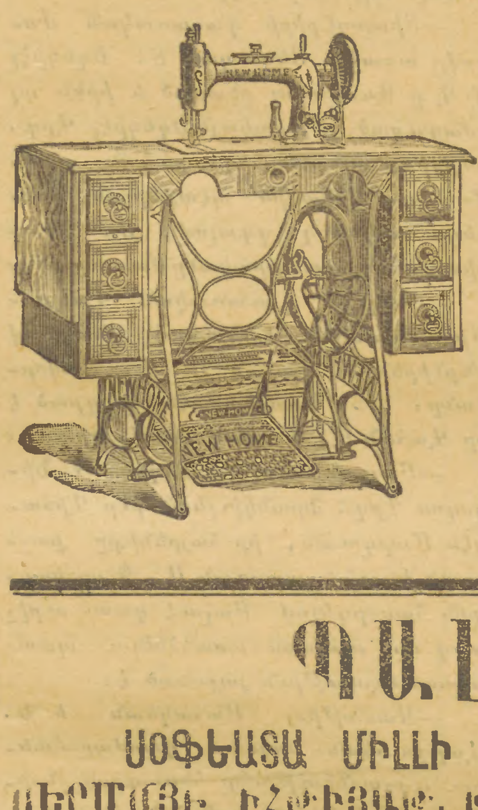

Մէզքիւր Սէրկիի Ռումումիսինտէ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR բէգապէթսիզ գազանմըշ տըր:

Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գատար էմսալսըզ թէվէֆֆիւգ իտէր:

Թիւրքիա իչին եէկեանէ աճէնթասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթամպօլտա, Պահճէ Գափուսընտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Ն° 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ: ՇԻՒՊԷԼԷՐԻ Իզմիթտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիօն Գարահիսարտա վէ սաիրէ

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՍԷՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԹ, ԹԱՄԱՄԷՆ ՖՐ. 7,500,000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի Ֆրգ.				19,534,276
»	»	հանկըն	»	460,267,203
»	»	»	բրիմի »	1,453,965

Էօմիւր իւչիւրինէ վէ չօճուգլար իչին միւթէաատիլ շէրայիթ իլէ սիկուրթա ագտ տէր

Եանկըն- գարշը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր:

Նագլիեաթ գարշըլըգը գարշը մալ, էմրադը նագլիյէ վէ վափոր սիկուրթալարը գապուլ իտէր:

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½ %, 1897տէ 18 %, 1898տէ 18 %, 1899տա 16 % թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր:

Շիրքէթին Պանքըլէրի	(Տէրսաաատէթտէ	Գրէտի Լիօնէ,
	)Լօնտրատա	Անկլօ Աւսթրիան Պանգ,
	(Սօֆեատա	Պանգ Նասիօնալ Պիւլկար:

Թաշրալար իչին միւտտահիտ վէ միւթէպէր քէֆալէթլի աճէնթլէր արանըլըյօր

Թիւրքիա իչին ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՌԻՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի սօգագ, Ճէմիտ խան

Թիւրքիա իչին ումումի միւֆէթթիշ.— Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸ՞Զ

Ազգընըզըն գօգամասըընը, տիչլէրինիզին խասթալըգտան քիրլիլին արի գալմասընը արզու իտէր իսէնիզ Պաղչէ Գափուսընտա Նիզամիէ գարագօլը գարշըսը քէօշէսինտէ 1 նումէրօլը մահալը մախսուստա տիշ թապիպի

ԽԱՉԻԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ

պուլմալըըընըզ:

Մումաիլէյհ Մէքթէպի Թըպպիյէի Շահանէտէն մէզուն օլուպ, հիչ պիր աղըր հիս իթտիրմէքսիզին տիշ չէքմէքտէ մուճիպի պուլունտըղը պիր իլաճ իլէ եալընըզ իքի տէֆատա էն չէտին տիշ աղըլարընը քէսմէքտէ, «ժօրրիթ»կիպի հէր նէվ տիշ էթի խաստալըգլարընը թէտավի իթմէքտէ էֆէնտինին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէթլար իլէ տիշ տօլտըրմագտա տըր:

Էնիլայի թագմա տիշ վէ չէնէ իմալընտաքի մէհարէթի քեամիլէսի ումում միւշթէրիլէրինին հիմնիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէքտէ տիր:

Ճումատա կիւնլէրի մուայէնէխանէտէ բազար կիւնլէրի տէ Կէտիկ Բաշատա Համամ ճատտէսինտէ, 15 նումէրօլը խանէսինէ միւրաճաաթ իտէն ֆուգարայը մէճճանէն թէտավի իտէր: Սապահլարը սաաթ 1½ գատար վէ ագշամլարը տախի սաաթ 11տէն սօնրա հէր վագըթ խանէսինտէ պուլունուր:

ՏՕՔԹՕՐ ՉՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մումաիլէյհ փարիստէ միւտտէթը մէտիտէ էմրազը տախիլիյէ վէ ասապիէ քէսպի իխթիսաս իլէյնուպ սարա, էրքագմօս, իսթէրիք, եարըմ պաշ աղըրըսը, Նիւրալժի, ույգուսըզլուգ, ույգուսու կէզմէքլէ, չօճուգլարըն իտրար թութամամալարը վէ էնվայի սինիրիխաստալըգլարընը էլէքթրիք իլէ թէտավի էյլէտիկի կիպի միտէ սուլարը, վէ միտէ սույունըն արթմասը վէ էքսիլմէսի, պաղըրսագ, գալպ, ագ վէ գարաճիյէր վէ պէօպրէքլէր էմրազը տախիլիյէի սաիրէի ֆէննը թըպպըն էն սօն քէշֆիյաթը իւզրէ հէր կիւն սապահտան էօյլէյէ գատար խուսուսի օղլու տէօշէ պաղչէսընտա (Սինէմեան) վէ ուզուն չարշուտա (Մէրճան) էճզախանէլէրինտէ վէ էօյլէտէն սօնրա, պէյ օղլու ճատտէսի քէպիրտէ Օտէօն թէաթրօսու գարշըսընտա 165 նումէրօլու Մուայէնէխանէի խուսուսիյէսինտէ միւրաճաաթ իտէն խասթէլէրի գապուլ իտէր.

Մուայէնէխանէի խուսուսիյէսինտէ հէր նէվ թէտավիի էլէքթրիքի վէ էլէքթրիք պանեօսու մէվճուտ տուր.

ՍԿԻՒՏԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մանգալի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամսըզ, Պապա-Ճաֆեր փողոց, կօշկակար Վահան էֆ. Սարըեանի խանութը, և ստանալ օրինաւոր ընկալագիրը:

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՍԹԱՔԻ ՔԻԼԱՑՏԻԹԻ

Բարիստէ իքմալը թահսիլ էթմիշ վէ Եվրօպանըն էն մէշհուր խաստախանէլէրինտէ ամէլիյաթ կէօրէրէք, օն սէնէ սէնէ տախի իճրայի թըպապէթէ քէսպը վուգուֆ էյլէմիշ տիր:

Թապիպը մումաիլէյհ կէօսիւս վէ միտէ իլլէթլէրինի եանի Նէզլէի սատրիյէնի, նէֆէս տարլըղընը, ագ ճիյէր ուֆունէթլէրինի խուսուսիյլէ վէրէմ խաստէլիկինի, իսթիսգա մըզաչ միւզմին էօքսիւրիւք վէ տամարլարըն թէսաալլուպ իթմէսինի, էմրազը գալպիյէնի, հազմըսըզլըգը, ինգըպազը, միւզմին իսհալը, միտէ աղրըսընը, միտէ կէնիշլէմէսինի, գանըն պասուրը, գաբընտա սու տոլմասընը, գարաճիյէր խաստալըգլարընը, իտրարտա չէքէր վէ սումուրթա ագը պուլունմասընը էմրազը միքրօպիյէեի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խաստալըգլարընը՝ թէճրապէկեարանէ ֆէննիյէսէ մուաֆֆագնէ էն սօն ուսուլը թըպպի վէճհլէ թէտավի էյլէր:

Թապիպը մումաիլէյհ՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտտէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկի խաստախանէսի սէր թապապէթինտէ պուլունարագ, պու էսնատէ խուսուսի թէտավի էյլէտիկի խաստալարտան մատատա, ֆրէնկիսէ վէ պէտէ սօղուգլուգունտա միւպթէլա օլմուշ տէօրթ պին գատար էշխասը թէտավի էյլէտիկի ճիհէթլէ, պու իլլէթլէրի թէտավի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ մէհարէթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղունտան, էրքէք վէ գատընլարտա հէնիւզ վէ էսկի ֆրէնկիյի վէ պէլ սօղուգլուգլարընը վէ անլէրտէն հասըլ օլան սէս գըսըգլըղընը վէ տէրի ուֆունէթլէրինի վէ էօրար տարլըղընը վէ իլթիհապը միւզաֆէի վէ վէզըֆէ թէնասիլիյէ իհթիլալաթընը վէ թէնասիլիյէ արզուսունա ուղրայա ատէմի իգթիտարը թէճրապէկեարանէ վէ ֆէննիյէ իլէ պիլիւթէխրիպէ աղ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր:

Տէր Ալիյէտէ հէր կիւնը թապիպ իլէ իսթիշարէ գօնսիւլթօ օլունապիլմէսի կիպի, Եվրօպանըն էն մէշհուր թապիպլարը իլէ տախի պիր մուագլօնսիւլթօ իճրա օլունուր:

Վիլայաթը Շահանէտէն թահրիրէն միւրաճաաթ իտէնլէր ըվիլաթըն՝ օրատագի թապիպին պիր րապօրունը եօլլամալարը լազըմ տըր. Միւֆասսալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրմէլէրի քէֆի տիր:

Բաղարտան մաատա, հէր կիւն սաաթ տէօրտէ գատար, Թումգաբուտա Զիֆֆէ կէլինլէր ճատտէսինտէ 13 նումէրօլու խանէտէ, սաաթ պէշտէն սօնրա գատար Սիրքէճիտէ Պաղը Ալի ճատտէսինտէ Թիւրքիյէ էճզախանէսինտէ: Սաաթ օգաղըտան օն պիրէ գատար Սուլթան Պաղազիտէ, Օթէլ Ավրօպա գարշըսընտա, Սինէմէան էֆ.ինին Պաղաղիտա էճզախանէսինտէ խաստէլէրինի գապուլ էյլէր. Ֆուգարայը պարասըզ թէտավի օլունուր ամմա մուայէնէ կիւնլէրի մէճճանէն մուայէնէ օլունուրլար Կէտիկ Բաշա եօգուշունտա Լիզօր Մէքթէպի էֆ.ինին էճզախանէսինտէ հէր կիւն սաաթ իքինտէն սօնրա, Թափիպը մումաիլէյհ ճէլպ օլունապիլիր:

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Կ. Պոլիս Մահմուտ Փաշայի Եոլուն Բէյ 271

Վաճառատունս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարղեններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ:

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս յանձնարարուած անուշները և զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաև ֆնդուկ և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերք մը: Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին: Գիները շատ աժան են: 94—106

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

)(33)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՏՈՀՄԱՅԻՆ ՊՆԱՆՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ը.

Տիկին Պերունեանի աշկերտուհիները թէև առ երեսս համաձայն ձեւացուցին, սակայն անոնցմէ երկու երեքը, չափահասները մանաւանդ, երբ իրենց աշխատութիւնն աւարտելով տուն կը վերադառնային, ճամբան սկսան այս խնդրով զբաղիլ, Թիր ու դէմ կարծիք յայտնելով.

—Տեսա՞ր Ֆլօռ, ըսաւ, խարտեաշահեր աղջիկ մը, ինչպէս յուզուեցաւ, երբ դրամապանակի խնդիրը կարդացի թերթին մէջ:

—Այո՛, բայց չեմ կրնար ասնչուութիւն գտնել իրենց և կորսուած դրամապանակին միջև:

—Ինչպէ՞ս, ընդհակառակն մեծ առընչութիւն կայ, տղայութիւն չըղնէր, ինչո՞ւ մարկիզ գայ վրան, ինչո՞ւ մայր ու աղայ փոխուած են մէկ քանի օրէ ի վեր:

—Կրնայ ըլլալ որ անհամաձայնութիւն մը ունենան իրարու հետ:

Աղջիկները այսպէս խօսակցելով իրենց ճամբան կը շարունակէին:

Ժննիկ իր ամենօրեայ սովորութեան համեմատ չնտակ ճամբուն վրայ կը սպասէր, իրիկուան դէմ տուն վերադարձող աշակերտուհիները հետապնդելու և անոնց արխակմն խօսքեր ուղղելով զուարճանալու սոսր զիտուէր: Արդէն բոլոր սպասուհիները, աշակերտուհիները, սնոտուները ծանօթ էին իրեն որոնց մեծագոյն մասին հետ քիչ շատ անցեալ ունեցած էր և ոմանցմէ ալ նոյն իսկ ապատի կերած:—

Թ՛չուառականը երբ Վանէի մօր աշակերտուհիները տեսաւ, Ֆլօռային հետապնդելու և Արտաշէսին կողոպտած պարարտ քսակովը զայն հրապուրելու ըղձանքով քայլերն արագեց և հասարակութիւնը ճեղքելով դէպի աղջկանց խումբն ուղղուեցաւ: Մէկին ի մէկ խօսքի բռնուիլ անվայել էր, պէտք էր կամաց կամաց, վարպետութեամբ, ասանց բացարձակապէս զգալի ընել տալու, լարել Թակարդը: Ուստի այս խորամանկ ծրագրով լուռ ու անխօս հետեւեցաւ զնահաւ աղջիկներուն որոնք առանց զիտնալու Թէ մէկը կը հետապնդէ իրենց, անկեղծօրէն կարծիք կը փոխանակէին օրուան դէպքին վրայ:

Ժննիկ երբ դրամապանակի խնդիրը լսեց աշկերտուհիներու խօսակցութենէն, ականջները սրեց, ա՜չքերը, դէրձակումէին մարիլը, մօր ու զաւկին տարօրինակ յարաբերութիւնները, որոնց վրայ կը դառնար աղջկանց վէճը, վայրկենաբար արթնցուցին անոր դիւական սրամտութիւնը:

Անմիջապէս անդրադարձաւ.

—Վա՜յ Թչուառական. իրաւ աւանակ եմ ես, մոլտաց բռունցքը սեղմելով և ակռաները կրճտցնելով. մոլորութեան մէջ մը լակոտը դիս խաբէ հա՛. անկիրթ ըլլայ Վանէ՛. ծօ ընտո՞ր ալ խելք չ'ըրի, տասը հազար ֆրանքը առաւ պանքայէն, մօրը ստուն է, տուն պիտի ասնենք բսելով կիլեցուց... ես ալ չորս ոտքով աւանակի նման Թող տուի որ առնէ՛ երթայ:

Պահ մը մոցաւ աշկերտուհիները, նոյն իսկ Ֆլօռան՝ որմէ այնչափ կ'ախորժէր և որուչեց երթալ Վանէն գրտնել ու ամբողջ բարկութիւնը գլխուն տեղացնելով, տասը հազար ֆրանքին գոնէ կէսը ձեռքէն խլել, սակայն աւելի բացորոշ տեղեկութիւններ առնելու դիտումով, յետոյ փոխեց մտադրութիւնն ու շարունակեց աղջկներուն հետապնդել:

Աշկերտուհիները հետզհետէ կը բաժնուէին, աջ ու ձախ փողոցները մտնելով. մինակ Ֆլօռային տունը հեռու էր, ուստի գեղանի աշկերտուհին երբ առանձին մնաց, Ժննիկ համարձակ դէմք մը առնելով.

—Մ՛եր այսպէս առանձին, սիրելի Ֆլօռաս, ըսաւ, արդեօք կրնա՞մ ընկերանալ ձեզ մինչև ձեր բնակարանը:

Ֆլօռա յանկարծակիի եկած այս անակնկալ փաղաքշանքէն, եռոն դարձաւ ու քաշվարիչ ժպիտով մը.

— Խնթութիւն մ՛ընէր, միւսիւ Ժննիկ, Թող որ չխտակ ճամբաս երթամ, ըսաւ, արդէն շատ ուշ մնացի, հիմա հայրս պիտի բարկանայ:

—Ես անոր բարկութիւնը գիտեմ հանդարտեցնել, սիրուն Ֆլօռաս, առատ օղի, գինի, գարեջուր, չորս քաշ միս, կէս քաշ խավեար, ոթաքօս, քաշ մըն ալ պարպունեա առնելուն պէս լմնցաւ, գնաց. գառնուկի պէս մարդ է պապա Թումիկը, դուք անոր հետ վարուելուն կերպը չէք սորված:

—Շնորհակալ եմ, փորձանք մի բանար գլխունուս, հիմա անիկայ այդ ըսածդ չափ օղի, գինի, աղանդեր, տեսնելուն պէս չորս օր գործի չ'երթար, վասըն մենք կը քաշենք դարձեալ:

— Պապա Թումիկին վասըը ես կը տամ, ըսաւ Ժննիկ, գրպանէն հինգ վեց ոսկի հանելով, պատուական մարդ է անիկայ, բայց յարգը գիտցող չի կայ:

Ժննիկ արդէն հանրածանօթ էր Պոլսոյ մէջ իբր գեղիս, չուայտ և միևնոյն ժամանակ —— ——, եթէ դրամ ունէնար, կը ծախսէր անհաշիւ, աջ ու ձախ սփռելով, իսկ եթէ դրամ չ'ունենար, մարդ կը փնտռէր կողոպտելու, դրամը չորթելու համար, ո՛վ ալ որ ըլլար: Նշանաւոր ամէնէն մեծ կըռուանն էր այս Թշուառականին, երբ որս չանցնէր ձեռքը և բոլորովին անօթի մնալ դատապարտուէր, անմիջապէս նշանաւորին կը ձեռնարկէր: Խաստոպանանք չէր, ոչ գեղեցկութիւն կը փնտռէր, ոչ դաստիարակութիւն, ո՛չ դիրք ոչ ալ արժանիք: Իրեն համար նշանակութիւնէ զուրկ էին աղջկան մը կատարելութիւնները, բաւական էր որ իբր փեսացու, անգամ մը ոտքը ներս նետէր տան մը ներսէն, անկէ վերջ ինչպէս ալ որ ըլլար մէկ քանի ամիս կը՛ր- նար ապրիլ իր մեծախօսութեան, խաբեբայութեան եւ արտաքին ձեւերուն շնորհիւ:

Գոնէ քառասուն անգամ նշանուած էր և քիչ մը դրամ չորթելէ ու մէկ քանի ամիս հանգիստ ապրելէ ետք աւրուած քալած: Գլխաւորաբար ժողովուրդին աղէտ դասակարգն էր որ կը զոհուէր այս սոսրին խաբէութեան, խեղճ սպասուհիներ, արհեստաւորի աղջիկներ, առանց խորհելու որ դաժան օձ մ'է նա մաս առ մաս իրենց խնայողութիւնները կը յանձնէին սրիկային ձեռք որ խորամանկ ձեւերով ու մեծախօսիկ լեզուով բնաւ չէր զգացներ իր խնքնութիւնը:

Ֆլօռա դեռ այնչափ մօտէն չէր ճանչնար Ժննիկը: Մէկ երկու Թեթեւ տեսակցութիւններ ունեցած էին, որոնց մէջ միշտ վեհանձն, առատաձեռն երեւցած էր անառակը, իր սովորութեան համեմատ:

(Շարունակելի)